

YLÄ-SAVON
ENSI- JA TURVAKOTI-
YHDISTYS RY

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
lisälmen yhdistys

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

TOIMINTAKERTOMUS 2014

SISÄLLYS

1 YLEISTÄ PERHEENTALO -YHTEISTYÖSTÄ

2 PERUSTIEDOT KUMPPANEISTA

2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry

2.2 Iisalmen Pelastakaa lapset ry

2.3 Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry

3 OHJAUSRYHMÄ

4 TOIMINTA-ALUE, PÄÄMÄÄRÄ JA TAVOITTEET

4.1 Toiminta-alue

4.2 Päämäärä

4.3 Tavoitteet - Yhdessä lapsen parhaaksi

5 TOIMINNAT JA TAPAHTUMAT

5.1 Tukihenkilötoiminta

5.2 Vertaisryhmätoiminta

5.3 Perhekahvila Onni ja Ilona

5.4 Perhetuvan avopalvelutoiminnat

5.4.1 Yökylätoiminta

5.4.2 Maahanmuuttajatoiminta

5.4.3 Mummola-toiminta

5.4.4 Tapaamispaikkatoiminta

5.4.5 Doula-synnytystukihenkilötoiminta

5.5 Perheleiri

5.6 Varhainen perheohjaus

5.7 Perheentalo 10 vuotta Juhlaseminaari, Lastenjuhlat ja Lapsen Oikeuksien päivän konsertti

6 VAPAAEHTOIS- JA KANSALAISTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

7 PERHEENTALO –YHTEISTYÖN MALLINTAMINEN JA JUURRUTTAMINEN

8 VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

9 YHTEISTYÖVERKOSTOT

9.1 Ylä-Savon SOTE:n kuntayhtymän Perhevalmennus-työryhmä

9.2 Saturyhmä

9.3 Ylä-Savon mediakasvatustyöryhmä

9.4 Mielensterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkosto

9.5 Ylä-Savon Sote kuntayhtymän Mielensterveys – ja päihdestrategia-työryhmä

9.6 Savonia-ammattikorkeakoulu ja muut oppilaitokset

10 ARVIOINTI

1 YLEISTÄ PERHEENTALO -YHTEISTYÖSTÄ

Paikalliset lastensuojelujärjestöt Iisalmen Pelastakaa Lapset ry, Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry ovat tehneet pitkäjänteistä yhteistyötä yhteisen tavoitteen - YHDESSÄ LAPSEN PARHAAKSI- mukaisesti jo yli kymmenen vuoden ajan. Tehostaakseen tavoitteen saavuttamista järjestöt hakivat rahoitusta Perheentalo -yhteistyöhankkeelle Raha-automaattiyhdistykseltä, joka on rahoittanut toimintaa vuodesta 2004 lähtien. Vuodesta 2009 alkaen Perheen talo –yhteistyö on saanut RAY:N kohdennettua Ak1 -toiminta-avustusta. Vuodesta 2013 alkaen Perheentalo –yhteistyö on ollut mukana RAY:n rahoittamassa Emma & Elias –avustusohjelmassa. Avustusohjelmaa koordinoi Lastensuojelun Keskusliitto. Avustusohjelmaan mukaan pääsy mahdollisesti kolmannen työntekijän palkkaamisen toimintaan.

Perheentalo täytti 10 vuotta vuonna 2014. Sitä juhlistettiin elokuussa pidetyllä seminaarilla sekä lastenjuhllalla täytekekkuineen ja pomppulinnoineen.

Vuoden aikana Perheentalo –yhteistyön kehittämistyössä on keskitytty entistä suunnitelmallisempaan yhteistyöhön julkisen sektorin kanssa THL:n ja STM:n koordinoiman Lasten Kaste-hankkeen sekä RAY:n Emma & Elias –avustusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Niissä molemmissa toivotaan, että avustettavilla toimintoilla on oltava kiinteä yhteys kunnalliseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja niiden voidaan arvioida olevan laaja-alaisesti hyödynnettäviä. Hankkeiden tavoitteena on luoda, arvioida, levittää ja juurruttaa uusia hyviä käytäntöjä. Lisäksi vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen on kiinnitetty enemmän huomiota. Perheentalo – yhteistyön yksi menestystekijä on ollutkin juuri yhteisö/vertaiskehittäminen eri toimijoiden kanssa tavoitteena Yhdessä Lapsen Parhaaksi!

Ylä-Savon SOTE (sosiaali- ja terveydenhuollon) kuntayhtymään kuuluu Iisalmi, Vieremä, Sonkajärvi ja Kiu-ruvesi ja sen alueella asuu noin 40 100 asukasta. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä on tukenut Perheentalo –

yhteistyötä kuntaosuudella (6000 €). Perheentalo –yhteistyön hallinnoijana on toiminut Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry.

Perheentalo –yhteistyön projektipäällikkönä on toiminut Sinikka Roth ja koordinaattorina Anne Kuivalainen sekä toiminnanohjaajan hoitovapaan sijaisena Piia Savolainen 18.4.2013-31.7.2014 saakka ja toiminnanohjaajana Sirkku Nevalainen 21.7.2014 alkaen. Lisäksi loppuvuodeksi palkattiin kansalaistoiminnan kehittäjäksi Piia Savolainen 1.8.-31.12.2014.

Tiivis kumppanuus kolmen suuren valtakunnallisen lastensuojelujärjestön paikallisyhdistysten sekä julkisen sektorin, oppilaitosten ja muiden yhteistahojen kanssa on ollut ainutlaatuisia ja innovatiivisuudessaan merkittävää. Perheentalo –yhteistyön ja yhdistysten yhteistyössä kehittämät vertaisryhmä-, tukihenkilö- ja avopalvelutoiminnat (yökylä-, mummola-, maahanmuuttajien ryhmätoiminnat) sekä monitoimijaiset verkostot (esim. vauvaverkko, mediakasvatus-, perhevalmennustyöryhmät) ja perheleiri yhteistyössä Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa ovat löytäneet oman paikkansa ehkäisevän lastensuojelun palveluprosesseissa.

Ylä-Savon alueella olevat pienet kunnat tarvitsevat kumppanuushankkeen kaltaisia toimijoita auttaakseen lapsiperheitä lukuisten haasteiden edessä. Mielenterveys- ja päihdeongelmien lisääntyessä varhainen puuttuminen uudentyyppisillä työmenetelmillä on auttanut ja auttaa lapsiperheitä arjessa. Ehkäisevällä lastensuojelulla ja varhaisella puuttumisella voidaan vaikuttaa perheiden sosiaalisen pääoman kasvattamiseen ja turvaverkkojen luomiseen.

Iloa Vapaaehtoistyöstä! Maija-Leena, Kasper, Taina ja Erja esittelivät toimintaa Syysmarkkinoilla Iisalmen torilla!

2 PERUSTIEDOT YHTEISTYÖKUMPPANEISTA

Iisalmen Pelastakaa Lapset ry, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry ja Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry ovat tehneet yhteistyötä perheiden tapahtumien ja koulutustilaisuuksien järjestämisessä 1990-luvulta lähtien.

2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry on perustettu 9.12.1925. Sen toiminnan tarkoituksena on edistää iisalmelaisten lasten, nuorten ja lapsiperheiden perusturvallisuutta, hyvinvointia ja tervettä kehitystä.

Yhdistyksen keskeisimpiä toimintamuotoja on perhekeskustoiminta (Perhekeskus Onni ja Iiona) tavoitteenaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen tukemalla lapsiperheiden jaksamista, vahvistamalla vanhemmuutta, auttamalla perheitä luomaan sosiaalisia verkostoja ja estämällä syrjäytymistä. Koko perheen tapahtumien kuten lystisunnuntai järjestämisen yksin tai eri yhteistyökumppaneiden kanssa tavoitteena on tukea lasten ja vanhempien yhdessäoloa. Yhdistys tukee tukioppilastoimintaa. Yhdistyksen järjestämässä kesäisessä hiekkataidetapahtumassa lapset saavat uusia virikkeitä. Lisäksi yhdistys pyrkii huolehtimaan lasten ja perheiden näkökannan huomioonottamisesta paikallisessa päätöksenteossa. Yhdistyksellä oli vuonna 2013 yhteensä neljä palkkatuella työllistettyä henkilöä sekä kaksi henkilöä kuntouttavassa työtoiminnassa.

2.2 Iisalmen Pelastakaa Lapset ry

Iisalmen Pelastakaa Lapset ry on perustettu vuonna 1946. Sen toiminnan tarkoituksena on vaikuttaa lasten ja lapsiperheiden asemaan ja toimia erityisesti vaikeissa ja turvattomissa olosuhteissa elävien lasten ja heidän perheidensä hyväksi.

Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n toiminta keskittyy pienten lasten perheiden tukemiseen, avustustoimintaan ja vaikuttamistoimintaan. Tärkein toiminta on tukihenkilötoiminta pienten lasten perheissä. Mukana on ollut parikymmentä tukihenkilöä, joiden toiminnan kohteena on ollut yhteensä 25 perhettä. Tärkeää on ollut huolehtia myös tukihenkilöiden jaksamisesta ja vertaistuesta heille itselleen. Jäsenistölle järjestetään keskustelu-, suunnittelu- ja askarteluiltoja. Lapsiperheitä tuetaan myös esimerkiksi lahjakorteilla joulun aikaan ja Venäjän lapsia Pelastakaa Lasten kummitoiminnan kautta. Eväitä Elämälle – ohjelman kautta tuemme 2.asteen opiskelijoita heidän oppikirjahankinnoissaan sekä vähävaraisten perheiden lapsia harrastustoiminnoissa.

2.3 Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry

Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys perustettiin Iisalmeen 25.2.1998. Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on toimia lastensuojelun tukimuotona ja tehdä ehkäisevää lastensuojelutyötä. Toiminnalla pyritään tukemaan lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja perheen selviytymistä arjessa sekä katkaisemaan perheiden väkivalta-kierrettä ja auttamaan asiakkaita kriisitilanteissa. Yhdistyksen uudet toimitilat (Perhetupa) sijaitsevat Louhenkadulla – muutto oli joulukuussa 2013.

Yhdistyksen toimintamuotoina ovat yökylä-, mummola-, doulatoiminnat sekä maahanmuuttajien ryhmätoiminta ja uutena eroneuvo-toiminta. Lisäksi järjestetään tapaamispaikkatoimintaa yhteistyössä Ylä-Savon SOTE- kuntayhtymän kanssa. Toimintoja on suunniteltu ja kehitetty yhteistyössä Perheentalo –yhteistyön ja muiden yhdistysten sekä vapaaehtoisten toimijoiden kanssa. Suunnittelussa on huomioitu eri tahojen jo olemassa olevat resurssit ja toimintaa on kehitetty täydentämään palveluja. Yhdistyksellä on ollut kuluvana vuonna yksi palkattu työntekijä RAY:n rahoittamassa AVITUS – avopalvelutoiminnassa sekä tuntipalkkainen tapaamispaikkaohjaaja. AVITUS-toiminnasta on oma erillinen toimintakertomus.

Yhdessä Lapsen Parhaaksi!

3 OHJAUSRYHMÄ

Ohjausryhmän tehtävänä on toteutettavien toimintojen linjaaminen ja seuraaminen. Ohjausryhmällä ei ole juridista tai taloudellista vastuuta hankkeesta vaan vastuu on aina avustuksen saajalla. Ohjausryhmän kokoonpano 2014:

Marja-Liisa Korhonen	Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, perhepalvelujen esimies
Tarja Immonen	Iisalmen kaupungin vapaa-aikapalvelukeskus, johtava nuoriso-ohjaaja
Kristiina Kukkonen	Savonia -ammattikorkeakoulu, Iisalmen yksikkö, lehtori,
Hanna-Leena Tela	Toimi-säätiö, hankepäällikkö
Anne Roponen	Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, koulukuraattori
Taina Sidoroff	Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen hallituksen jäsen
Tiina Kainulainen	Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen puheenjohtaja
Anne Vola	Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n hallituksen edustaja
Erja Heiskanen	Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n Avitus-hankkeen avopalveluohjaaja
Päivi Korolainen	Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n puheenjohtaja
Sinikka Roth	Perheen talo -yhteistyön projektipäällikkö
Niina Rieppo	Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n hallituksen puheenjohtaja

Ohjausryhmä on kokoontunut kahdeksan kertaa ja kokouksissa on ollut yhteensä 34 osallistujaa. Projektipäällikön esimies on ollut MLL:n Iisalmen yhdistys ry:n edustaja Anne Vola, jonka kanssa on käyty tarvittaessa kehittämisseskusteluja.

4 TOIMINTA-ALUE, PÄÄMÄÄRÄ JA TAVOITTEET

4.1 Toiminta-alue

Perheentalo -yhteistyön toimistot ovat MLL:n Iisalmen yhdistys ry:n ylläpitämän Perhekeskus Onni ja Ilonan kanssa samassa talossa Iisalmissa. Toimintaa järjestetään myös Perhetuvalla. Toiminta-alueena on pääasiassa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän alue.

4.2 Päämäärä

Perheen talo -yhteistyön päämääränä on ollut luoda ja kehittää **uudenlainen kolmannen sektorin ennalta ehkäisevä, lapsiperhetyön kumppanuusmalli**, jossa kansalaisjärjestöjen toteuttamalla ammatillisesti johdetulla vapaaehtoistyöllä on oma paikkansa kuntien palvelurakenteissa.

4.3 Tavoitteet ~ YHDESSÄ LAPSEN PARHAAKSI

”Tove Janssonin tarina Näkymättömästä lapsesta kertoo, kuinka lapsista tulee näkymättömiä ja kuinka näkymättömästä tulee jälleen näkyvä. Tarinan pedagoginen hahmo on Muumimamma, jonka jokainen näkymättömään Ninniin kohdistama hyväksyntä ja huomio saa aikaan sen, että näkymättömästä tulee jälleen näkyvä.”

- kehittää ehkäisevän lastensuojelun kynnyksetöntä ja varhaisen puuttumisen työtä lapsiperheiden parissa
- vakiinnuttaa, juurruttaa ja mallintaa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän alueelle ja koko valtakunnan käyttöön varhaisen tuen ja kynnyksettömän tukihenkilö- ja vertaisryhmätoiminnan ja avopalvelutoimintojen kumppanuusmalli
- löytää ja ohjata erityistukea tarvitsevia sekä palvelujärjestelmien tavoittamattomiin joutuneita perheitä sopivien avopalvelujen piiriin
- luoda toimintaedellytyksiä vapaaehtoisille
- työllistää vajaakuntoisia henkilöitä erilaisiin tehtäviin kansalaisjärjestöissä
- täydentää ja vakiinnuttaa hankkeessa mukana olevien yhdistysten sekä niiden ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä. Kokonaisvaltaisen palvelukokonaisuuden kehittäminen.
- luoda yhteistyömahdollisuuksia Ylä-Savon kunnissa lapsiperheiden parissa toimivien eri tahojen kesken
- järjestää kasvatusaiheisia tapahtumia
- lisätä yhteiskunnallista vaikuttamista ja osallisuutta edistäviä toimintamuotoja

5 TOIMINNAT JA TAPAHTUMAT

Seuraavassa esitellään vuoden 2014 aikana käynnissä olleita toimintoja, tapahtumia ja kokeiluja. Perheen talo – yhteistyön toimintatapana on ollut lapsilähtöinen, perhekeskeinen toiminta, joka pyrkii perheiden omaehtoisten ja osallisuutta lisäävien toimintojen kehittämiseen - sosiaalipedagoginen ajattelutapa. Sosiaalipedagogisen työn perusajatuksena on tarjota ihmisille mahdollisuus osallistua, kohdata toisia ihmisiä, tehdä mielekkäitä asioita sekä kokea yhteisöllisyyttä toisten kanssa.

Käytännön toimintamallina on hyödynnetty Heränneen Huolen Puheeksi ottaminen perheessä -menetelmää sekä tiedon nopeaa välittämistä varhaisessa vaiheessa yhteistyöverkostoissa kuten neuvolan, perheneuvolan ja sosiaalitoimen kanssa. Samalla on vahvistettu työntekijöiden reflektiivistä työtettä ryhmä- ja yksilötyössä.

5.1 TUKIHENKILÖTOIMINTA

Tausta ja tavoite

Iisalmessa on ollut Pelastakaa Lasten tukihenkilötoimintaa loppuvuodesta 2000 alkaen. Toiminnan tavoitteena on tukea pienten, pääasiassa alle kouluikäisten, lasten perheitä heidän arjessaan. Toimintaa toteuttaa Pelastakaa Lapset ry:n Itä-Suomen aluetoimisto yhteistyössä Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n ja Perheen talo -yhteistyön kanssa. Ylä-Savon SOTE -kuntayhtymä on myöntänyt tukihenkilöiden kilometrikorvauksiin määrärahan Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:lle (1600 €), jonka hallitukselta tukihenkilöt ovat voineet hakea korvauksia matkakuuluihin.

Kohderyhmä

Tukihenkilöä voi hakea kuka tahansa lapsiperhe, joka tuntee tarvitsevansa tukea arjen pyörittämiseen. On luonnollista, että välillä tuntee itsensä väsyneeksi kotiaskareiden tekemiseen. Aina ei tarvitse pärjätä yksin.

Tukihenkilöprosessi

Perheet hakevat tukihenkilöä hyvin erilaisissa elämäntilanteissa. Yhteistä hakijaperheille on se, että perheillä ei ole riittävää tukiverkostoa. Perheet ovat kertoneet saaneensa tietoa tukihenkilötoiminnasta lastenneuvolasta, omalta terveydenhoitajalta, joskus tuttavien kautta tai Perheentalo –yhteistyön nettisivuilta. MLL:n Iisalmen yhdistyksen Perhekeskus Onni ja Ilonassa työntekijät ovat herkällä korvalla kohdatessaan perheitä vertaisryhmissä, koska perheet voivat ilmaista tuen tarvetta fiiliskierroksella tai kahdenkeskisissä keskusteluissa. Vertaisryhmissä myös tiedotetaan säännöllisesti tukihenkilötoiminnasta. Perheitä on ohjattu tukihenkilötoimintaan neuvolan, perheneuvolan ja sosiaalityöntekijöiden, koulukuraattorin ja perheohjaajien kautta.

Perhe voi ottaa yhteyttä suoraan työntekijään, soittamalla tai sähköpostilla. Perheen yhteydenotto on aina tärkeä. Itsensä ilmaiseminen ei kuitenkaan aina ole helppoa ja työntekijänä on tärkeää rohkaista perhettä luottamaan omaan tunteeseen tuen tarpeesta. Tärkeää on myös arvioida onko tukihenkilötoiminta juuri tälle perheelle sopiva tukimuoto. Tarvittaessa perheitä pyritään ohjaamaan aktiivisesti muun tuen piiriin.

Koordinaattori tekee kotikäynnin pääsääntöisesti kaikkiin tukihenkilöä hakeviin perheisiin. Kotikäynnillä tavaataan, jos mahdollista, kaikkia perheenjäseniä ja voidaan puhua vielä tarkemmin perheenjäsenen odotuksista ja toiveista. Perheet saavat myös lisää tietoa lapsiperheiden tukihenkilötoiminnasta. Kotikäynnillä voidaan täyttää hakemukset yhdessä tai perhe voi vielä jäädä miettimään olisiko toimintamuoto heille sopiva. Koordinaattori kertoo tarvittaessa myös muista Perheentalo –yhteistyön mahdollisuuksista tukea perheen tilannetta esim. MLL:n vertaisryhmätoiminnasta tai Ylä-Savon ensi- ja turvakotiyhdistyksen avopalvelutoiminnoista kuten yökylä- ja mummolatoiminnasta.

Tukihenkilö käy perheessä sopimuksen mukaan. Apua annetaan perheen ehdoilla. Välillä autetaan kotiaskareissa, leikitään lasten kanssa tai lähdetään koko perheen kanssa ulos, vaikkapa retkelle. Tukihenkilö sopii perheen kanssa, kuinka yhteinen aika parhaiten tukee sekä lasten kasvua ja aikuisten hyvinvointia. Tukihenkilöt haluavat olla perheen tukena mahdollisimman luontevasti ja ilman turhia muodollisuuksia.

Perheiden kokemuksia: ”Tukihenkilöt pääsevät tosi lähelle - ja saavat tullakin!”

Kun perheiltä on kysytty, miten he ovat kokeneet tukisuhteen sujuvan, palautteissa on noussut esille kokemus luottamuksen syntymisestä. Eräs isä ihmetteli asiaa tähän tapaan: ”Miten se luottamus voi syntyäkään niin että lapset ovat tukihenkilön kanssa kuin kotonaan? Voi luottaa täysillä.” Tukihenkilöistä on tullut perheille hyvin läheisiä. Nämä asiat ovat juuri tukisuhteen onnistumisen edellytyksiä. Tukihenkilöt ovat tärkeitä myös lapsille ja eräs äiti kertoi näin: ”Tyttö on aivan haltioissaan tukihenkilön tulosta ja sanoo että tädin kanssa saa tehdä isojen tyttöjen juttuja. Pikkuveli saa sillä aikaa tehdä äidin kanssa vauvojen juttuja.”

Työntekijät ovat saaneet perheiltä palautetta siitä, että heidän tilannettaan on kuultu kokonaisvaltaisesti ja ohjattu tarvittaessa myös muihin lapsiperheille tarkoitettujen palveluiden piiriin (esim. lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö, yökylä). Parhaimmillaan tällainen palveluohjaus on ollut työntekijänkin kannalta palkitsevaa, koska Perheentalon toiminnan tavoitteena on lapsiperheiden oikea-aikainen tukeminen ja ongelmien ehkäisy. Yksinhuoltajaperheessä esim. yökylä on osoittautunut tarpeelliseksi tilanteessa jolloin tukihenkilöä ei aina ole ollut heti tarjota.

Toisinaan perheet joutuvat odottamaan sopivaa tukihenkilöä pitkään. Syynä voi olla se, että perheiden toiveiden mukaista henkilöä ei sillä hetkellä ole tai että välimatka on liian pitkä, eikä tukihenkilöllä ole autoa käytettävissä. Tukihenkilöä odottavia perheitä on kuitenkin kutsuttu mukaan retkille ja tapahtumiin. Perheille järjestetyistä tapahtumista ja retkistä on tullut myönteistä palautetta. Niihin on pystytty osallistumaan koko perheen voimin tai tukihenkilö on voinut olla kaverina mukana. Tapahtumat ovat olleet perheille ilmaisia ja lapsiperheiden arkeen ne ovat omalta osaltaan tuoneet iloa ja virkistystä.

➤ **Tukihenkilötoiminnan tapahtumia perheille**

Tukihenkilötoiminnan tuettaville perheille on järjestetty vuoden mittaan erilaisia tapahtumia. Tukihenkilöt ja Iisalmen Pelastakaa Lapset ry ovat olleet aktiivisesti mukana tapahtumien järjestämisessä. Linnanmäen Lasten Päivän retkelle 26.4.2014 lähti linja-autolastillinen tukihenkilötoiminnassa mukana olevia perheitä sekä huoltojoukkoina muutamia tukihenkilöitä ja koordinaattori (50 henkilöä). Lasten Päivän säätiö tarjosi rannekkeet ja eväspussit paikanpäällä. Linja-automatkan matkaeväineen kustansi LC Iisalmi.

Tukihenkilöiden ja perheiden yhteisessä joulujuhlassa 30.11.2014 oli osallistujia 42. Lisäksi perheitä kutsuttiin ja heitä osallistui myös muihin Perheentalon järjestämiin tapahtumiin kuten Marttojen kanssa yhteistyössä järjestetylle Pikkukokki –kurssille, Perheentalo 10 –vuotta lastenjuhliin, Lapsen Oikeuksien Päivän konserttiin ja Niemisten Marttojen vetämään joulukorttiaskarteluiltaan.

➤ **Tukihenkilöiden koulutus -, ohjaus- ja vertaistoiminta**

Tukihenkilöiden omat kokoontumiset on koettu tärkeinä, koska niissä on ollut mahdollista jakaa onnistumisen kokemuksia, mutta myös pohtia yhdessä kysymyksiä joita perheiden kohtaamisissa voi tulla eteen. Vertaistuki tukihenkilöiden kesken on koettu voimaannuttavana. Työntekijän näkökulmasta on ollut tärkeää tavata tukihenkilöitä ja kuulla heidän kokemuksiaan. Kertomuksista on välittynyt tukihenkilöiden aito ja lämmin suhtautuminen perheisiin, kun he kertovat erilaisista arkisista tilanteista perheen tai lasten kanssa. Tukihenkilöt ovat kertoneet, että toiminnassa pääsee erityisen lähelle perhettä ja saa kokea olevansa tarpeellinen. Tämä palkitsee ja motivoi pysymään toiminnassa mukana. Tukihenkilöt ovat erittäin sitoutuneita ja myös tukisuhteet useimmiten pitkiä. Joskus yhteydenpitoa perheisiin jatketaan tukisuhteen päättymisen jälkeenkin.

Haasteelliset tilanteet perheessä tai tukisuhteessa ovat vaatineet välillä työnohjausta ja tukihenkilöiden on ollut mahdollista käydä tapaamassa koordinaattoria. Itä-suomen aluetoimiston työntekijä on syksystä 2014 alkaen käynyt noin kerran kuukaudessa Iisalmessa ja tukihenkilöiden sekä perheiden on ollut mahdollista tavata myös häntä. Aluetoimiston työntekijän Iisalmi-päivät mahdollistivat myös koordinaattorin kanssa yhteisen toiminnan suunnittelun. Suunnittelussa on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon tukihenkilöiden toiveita ja tarpeita esim. koulutuksen järjestämisessä.

- Perhekeskus Onni ja Ilonassa järjestetyssä tukihenkilö-illassa 16.1 oli tukihenkilöitä 19.
- Tukihenkilöiden Kevätkarkelo –tapahtumassa Kotarannan majalla oli mukana 17 tukihenkilöä.
- Tukihenkilövalmennus järjestettiin keväällä 28. – 29.3. ja siihen osallistui viisi henkilöä. Syksyllä 24. – 25.10. pidetyssä koulutuksessa valmennettiin kolme henkilöä. Lisäksi yksi Iisalmen seudulle tukihenkilöksi aikova henkilö kävi valmennuksen Kuopiossa.

Lisäksi tukihenkilöt ovat osallistuneet aktiivisesti Perheentalon kaikille vapaaehtoisille tarkoitettuun koulutus- ja virkistystoimintaan.

Toimintalukuja vuodelta 2014

Vuoden 2014 aikana Iisalmessa on ollut yhteensä 25 valmennettua tukihenkilöä. Tukihenkilötoiminnan piirissä on ollut 25 perhettä. Kaikille hakijaperheille ei aina heti ole pystytty tarjoamaan sopivaa tukihenkilöä. Kuusi perhettä jätti tukihenkilöhakemuksen. Vuoden aikana neljä perhettä sai tukihenkilön ja kolme perhettä jäi odotamaan sopivaa tukihenkilöä (sis. hakijaperheitä myös edelliseltä vuodelta). Iisalmen tukihenkilötoiminnalle on koko sen olemassaolonsa aikana ollut tyypillistä se, että siinä on mukana useita Savonia-ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijoita, jotka voivat sitoutua toimintaan määrääjäksi – yleensä enintään vuodeksi. Kotikäyn-
tejä tehtiin kuusi.

5.2 Vertaisryhmätoiminta

”Meille kerho on ollu tosi tärkeä, äitiysloma olis ollu ihan erilainen ilman tätä ryhmää.”

Vertaisryhmät

Vertaisryhmissä samassa elämäntilanteessa olevat ihmiset kohtaavat, vaihtavat kokemuksiaan ja tukevat toisiaan. Vertaisryhmissä tavoitteena on vertaisuuden kautta, ohjaajan tukemana vahvistaa vanhemmuutta ja perheen hyvinvointia, tukea vanhemman ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta ja varhaista vuorovaikutusta sekä edistää vanhempien sosiaalisen verkoston laajenemista uusien kaveri- ja ystävyysuhteiden myötä myös ryhmien ulkopuolelle.

Uusi vertaisryhmä 0-6 kk ikäisille vauvoille ja heidän vanhemmilleen alkaa kaksi kertaa vuodessa, tammi-kuussa ja elo-syyskuussa. Vertaisryhmä jatkuu samalla paikalla noin puolitoista vuotta, jonka jälkeen ryhmä päättyy ja paikalla aloittaa uusi vauvaryhmä. Poikkeuksen tekee maanantain perheryhmä Hummerit, joka on kiinteästi paikallaan. Perheryhmään ohjaammekin päättyvän ryhmän vanhempia ja näin ollen saamme jatku-
vuutta niille perheille, jotka sitä kaipaavat.

Vertaisryhmät ovat kokoontuneet pääasiassa MLL:n Iisalmen yhdistys ry:n Perhekeskus Onni ja Ilonassa, lukuun ottamatta joitakin retkiä, uimahallikertoja ja liikuntahallivuoroja. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n hallituksen nimeämänä vapaaehtoisena vertaisryhmävastaavana kuluneena vuotena toimi Krista Laitinen. Vertaisryhmien suunnittelusta ja ohjauksesta ovat vastanneet toiminnanohjaajan sijaisena toiminut Piian Savolainen 6/2014 asti ja 7/2014 lähtien toiminnanohjaaja Sirkku Nevalainen, jotka ovat työssään saaneet mentorointia projektipäällikkö Sinikka Rothilta.

Aamupäivien vertaisryhmien rakenne

Aamupäivän avoimet vertaisryhmät alkavat klo 10.00. Jo heti ryhmäläisten saapuessa ohjaaja ottaa heidät vastaan luoden hyväksyvää ja vastaanottavaista ilmapiiriä. Ohjaaja kohtaa ryhmäläiset samalla tasolla, reflektoidulla työotteella. Toiminta pyritään pitämään lapsilähtöisenä ja –tahtisena. Vertaisryhmissä on pääsääntöisesti samana toistuva rakenne. Aluksi lorutellaan ja/tai lauletaan yhdessä. Tämän jälkeen on fiiliskierros jonka jälkeen ohjelman mukainen aihe. Myös vapaalle yhdessä ololle on jätetty runsaasti aikaa ja ryhmän lopetus onkin liukuva. Aina ryhmä ei mene juuri tämän kaavan mukaan, vaan ohjaaja tunnustelee tilannetta ja toiveita, esim. jotkut keskustelevat aiheet voidaan aloittaa jo fiiliskierroksella tai jos on tarvetta palata johonkin aikaisempaan aiheeseen tai perheiden itse nostamiin aiheisiin, ei suunnitelmasta pidetä joustamatta kiinni vaan pyritään vastaamaan perheiden tarpeisiin.

Lorut ja laululeikit

Lorut ja laululeikit valitaan lapsen ikätason mukaisesti. Lorujen ja leikkien kautta tavoitteena on tukea vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta ja kannustaa vanhempia laulamaan ja loruttelemaan myös kotona lapsen kanssa. Tätä tarkoitusta varten vanhemmille annetaan kotiin viemisiksi lorun, laulun tai laululeikin sanat, jotka voi liimata kaikille ryhmäläisille jaettavaan ”reissuvihkoon”. Joskus vanhemmat saattavat aluksi löytää itsensä epä mukavuus alueelta, kun lähdemme hoiva- ja hellittelyleikkeihin. Vauvan silittely ja ihastelu saattaa tuntua kummalliselta ja vieraalta. Tällöin suuressa merkityksessä on muiden ryhmäläisten sekä ohjaajan antama esimerkki, joka tapahtuu kuin huomaamatta. Ohjaajana on ollut hienoa huomata, kuinka lorutellut, silittelyt ja ihastelut muuttuvat myös näillä vanhemmilla luonteviksi. Niissä hetkissä ennaltaehkäisevät työn pienten tekojen merkitys näkyy harvinaisen konkreettisesti.

Fiiliskierros

Laulun tai lorun jälkeen on fiiliskierros, jolloin jokaisella on mahdollisuus kertoa päällimmäiset tunteuksensa viikon ajalta. Fiiliskierros toimii samalla myös esittelynä ja tässä yhteydessä vanhemmat kertovat oman etunimensä sekä lapsensa etunimen ja iän. Fiiliskierros saattaa kestää noin kahdestakymmenestä minuutista noin tuntiin. Esittelyn merkitys korostuu avoimessa vertaisryhmässä, koska ryhmän toimintaan voi tulla mukaan uusia perheitä missä vaiheessa vain. Ensimmäisillä kerroilla ohjaaja kysyy kahden kesken uudelta vanhemmalta haluaako hän osallistua kierrokseen vai aluksi vain kuunnella. Yleensä vanhemmat haluavat osallistua heti ensi kerasta lähtien. Aluksi fiiliskierrokset jännittävät useita vanhempia, mutta hyvin pian siitä tulee tärkeä osa ryhmää ja sekä työntekijät että vanhemmat ovat kokeneet sen merkityksellisenä. Sen kautta myös toiset vanhemmat tulevat tutuksi ilman, että itse tarvitsisi aktiivisesti tehdä aloitetta tutustumiseen. Yksi ohjaajan tehtävistä onkin tukea kaveri- ja ystäväsuhteiden syntymistä mm. kannustamalla vanhempia tapaamaan myös ryhmän ulkopuolella.

Fiiliskierroksen aikana syntyy usein keskustelua ja vanhemmat kysyvät muilta vinkkejä ja mielipiteitä. Toisten vanhempien vertaistuki on tärkeää. Ohjaajan tärkeä rooli onkin huolehtia ryhmädynamiikasta ja tukea ryhmän hyväksyvää, demokraattista ja avointa ilmapiiriä. Lähtökohtana on, että jokainen on oman elämänsä asiantuntija. Ohjaaja huolehtii, että vanhemmille jää tilaa keskustella heille tärkeistä asioista pitämällä samalla lapset keskustelun keskiössä ja tukemalla vanhemman mentalisaatiota. Ohjaaja tukee toiminnan kynnyksettömyyttä luomalla ryhmään tasa-arvoisuutta ja erilaisuutta kunnioittavan ja sallivan ilmapiirin. Yksi tapa, jolla pyrimme tasa-arvoiseen kohtaamiseen on ettemme tietoisesti kysele ammateista tai työpaikoista. Meillä ihmisillä on usein tapana automaattisesti ja osittain tiedostamattakin tietyissä määrin määritellä ihmisiä tittleiden ja ammattien mukaan. Toki vanhemmat jonkin verran tuovat näitä asioita itse esille, mutta yleensä siihen mennessä ensivaikutelmat ja tutustuminen on tapahtunut jo muiden asioiden kautta.

Joskus fiiliskierroksen aikana tai muuten ryhmässä huoli saattaa herätä, yleensä vanhemman jaksamisesta. Tällöin ohjaaja on ottanut huolen puheeksi vanhemman kanssa kahden kesken ja tarvittaessa ohjattu vanhempi tai perhe avun piiriin. Ohjaajana on tärkeä tunnistaa mihin oma ammattitaito riittää ja milloin oikea-aikainen perheohjaus on tarpeen.

Ohjelman mukainen aihe

Fiiliskierroksen jälkeen on ryhmän ohjelman mukainen aihe, mikä voi olla alustus vanhemmuuteen tai kasvatukseen liittyvistä asioista, asiantuntijan vierailu, toiminnallisempi ohjelma, esimerkiksi askartelu tai ohjattu tuokio kuten vauvatus (vuorovaikutustanssi) tai vuorovaikutusleikkejä. Näiden aiheiden avulla pyrimme sekä jakamaan tietoa että herättelemään keskustelua ja ajatuksia. Esimerkiksi aihe vanhemmuus ja hyvinvointi on joka kerralla herättänyt paljon hyvää keskustelua ja ajatusten vaihtoa, jopa siinä määrin, että erään ryhmän kohdalla jatkoimme samasta aiheesta seuraavallakin viikolla.

Vertaisryhmissä käsitellyt teemoja olivat mm. vauvan kasvuun ja kehitykseen liittyvät asiat, uniasiat, lapsen kiukun kohtaaminen, vanhemmuus ja hyvinvointi, lapsen ravitsemus, media lapsiperheessä, loruttelu, sormiruokailu vuorovaikutusleikit, lapsi ja kesä –mitä ottaa huomioon, lapsiperheille tarjolla olevat palvelut, rentoutumisharjoitukset, vanhemmuuden vaikeat tunteet ja vanhemmuus ja hyvinvointi. Vertaisryhmissä vietettiin viikolla 43 Satumaista viikkoa ja sen aikana tutustuttiin ryhmissä satuhierontaan. Vauvaryhmissä mm. jaettiin synnytyskokemuksia, vauvatettiin pienokaisia, laulettiin rakkaimpia uni- ja lohdutuslauluja ja tutustuttiin kantoliinoiniin ja kestovaippoihin kokemusasiantuntija Anu Kyllösen kanssa.

Yleensä ohjaaja valmistele ja esittelee tai vetää päivän aiheen, tämän lisäksi vertaisryhmissä kävi myös asiantuntijavierailijoita. Päivähoidon johtaja Sinikka Hyvärinen vieraili kertomassa päivähoitosta ja lapsiperheiden kotipalvelun perhetyöntekijä Leila Silaste kertoi vauvaryhmissä kotipalvelusta. Neuvolapsykologi Liisa Katainen opasti vuorovaikutuksesta ja vauvan kehityksestä. Suuhygienisti Kati Mykkänen kävi puhumassa hampaiden hoidosta. Tanssinopettaja Päivi Herd ohjasi vauvojen vuorovaikutustanssia ja isommille lapsille ja heidän vanhemmilleen musiikkiliikuntaa ja vauvauintiohjaaja Katja Huttunen ohjasi vauva- ja taaperouinnit uimahallilla. Lapsen ja äidin ravitsemuksesta opasti ravitsemusterapeutti Sirpa Nygård.

Ryhmissä tehtiin pieniä retkiä leikkikentille ja liikennepuistoon. Hummerit – perheryhmä vieraili palolaitoksella, joka olikin pidetty vierailu. Syksyn aikana järjestetyt liikuntahallivuorot kuten tatamalla järjestetty tempurata olivat myös suosittuja. Vertaisryhmien kanssa kävimme myös vertaisryhmien kanssa vauvauintiohjaaja Katja Huttusen vetämissä vauvauinnissa uimahallilla. Teimme vierailun kirjastoon, jossa meille järjestettiin satutuokio. Syksyllä ryhmissä järjestettiin valokuvaus, johon osallistui taas runsaasti perheitä.

Kerhomummot

Vapaaehtoiset ”kerhomummit” ovat voimavara vertaisryhmien toiminnassa. Heidän roolinaan on keskeisesti ollut lasten hoidossa auttaminen. Kerhomummi on esimerkiksi toiminut perheryhmässä varasylinä vauvalle, vanhemman askarrellessa isomman lapsen kanssa, tai lukeneet ja leikkineet isomman kanssa äidin ruokkiessa pienempää. Vanhemmat ovat ottaneet kerhomummit hyvin vastaan ja apua lastenhoidossa kaivataan. Vuonna 2014 toiminnassa oli mukana kaksi vapaaehtoista kerhomummiä.

Muut ryhmät

Vuonna 2014 toteutettiin Savonia AMK kanssa yhteistyössä sairaanhoitaja ja sosionomi opiskelijoiden projektiopintoinaan ohjaamia iltaryhmiä. Iltapöllöt kokoontuivat 18 kertaa ja Monikot 16 kertaa. Kokemukset ryhmistä on olleet hyviä ja Iltapöllöt ryhmän pyrimme saamaan jatkuvaksi toiminnaksi. Iltapöllöt on ollut perheiden kohtaamispaikka, jossa vapaa yhdessäolo on ollut etusijalla sen lisäksi ryhmässä ollaan vuoden aikana mm. järjestetty nalleneuvola useampaankin otteeseen sekä askarreltu kierrätysmateriaaleista. Monikot ryhmä oli hyvin keskustelevalta ryhmä, joka koki saaneensa paljon tukea vertaisiltaan.

Imetyksen vertaisryhmä Pusukalat on kokoontunut 1-2 krt vuodessa. Ryhmissä on jaettu kokemuksia ja kyselty neuvoja imetykseen liittyen, mutta jaettu myös muita kokemuksia ja ajatuksia. Ryhmä on ollut melko pieni, mikä onkin tarkoituksen mukaista.

Vieremän perheryhmä Taimenet toteutetaan yhteistyössä Ylä-Savon Sote kuntayhtymän kanssa. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa ja Perheentalo –yhteistyön työntekijä on ohjannut ryhmää kerran kuukaudessa. Muuten ohjaajana on toiminut Sote:n perhetyöntekijä.

Perheiden kokemuksia vertaisryhmätoiminnasta on raportoitu tutkija Petri Pajun tekemässä tutkimuksessa, jonka hän toteutti perheille suunnatun kysely- ja haastattelututkimuksen avulla. Tutkimuksen tuloksista enemmän toimintakertomuksen arviointiosassa sekä liitteenä olevassa raportissa.

Työntekijöiden kokemuksia vertaisryhmätoiminnasta

Vertaisryhmätoiminta on saavuttanut paikkansa osana Iisalmen ja Ylä-Savon ehkäisevää perhetyötä. Yhteistyö mm. Iisalmen kaupungin, Sote kuntayhtymän, seurakunnan ja muiden järjestöjen kanssa on monipuolista. Vertaisryhmissä tärkeää on perheiden kohtaaminen. Vaikka olisikin touhua muiden työtehtävien kanssa, niin ohjaaja keskittyy ryhmään ajan kanssa, joskus yli neljänkin tunnin ajaksi ryhmän liukuvan lopetuksen mahdollistamana. Ja se varmasti onkin yksi vahvuksiamme. Useimmat vanhemmat käyvät säännöllisesti viikosta toiseen ja ovelta lähtiessä tuon tuostakin vanhemmat sanovat hymyillen: ”nähdään ensi viikolla”, joka on hyvää suoraa palautetta.

Joskus ryhmät saattavat olla melko suuria, joka asettaa omat haasteensa varsinkin silloin, jos joku vanhempi sattuu ensimmäistä kertaa tulemaan ryhmään juuri silloin kuin paikalle on tullut 17 vanhempaa lapsineen. Meillä on kuitenkin ollut tärkeänä periaatteena, että kaikki halukkaat ovat ryhmään tervetulleita, eikä koskaan ketään käännytetä ovelta. Sopus on antanut tilaa ja tällaisina kertoina vertaisuus toteutuu joskus paremmin yhteisen osion jälkeen pienemmissä, luonnollisesti syntyvissä ryhmissä esim. kahvipöydässä. Näissä tilanteissa ohjaajan tulee huomioda, että kukaan ei jää kuitenkaan ulkopuoliseksi.

Vaikka ryhmäkoot ovat välillä suuria ja ryhmät avoimia, jolloin mukaan voi tulla missä vaiheessa vain, on ollut ilo huomata kuinka hyvin uudet ryhmäläiset otetaan vastaan ja osaksi ryhmää. Facebook on tuonut uuden ulottuvuuden vertaisryhmiin. Viimeisen vuoden aikana jokainen ryhmä on perustanut oman facebook-ryhmänsä, esim. Kultarauskut ja Vesitähdet. Ryhmät ovat olleet vanhempien omia ja tietoisesti emme ole ohjaajina pyrkineet ryhmään mukaan tai pyydettäessä liittyneet, koska niiden luonne helposti muuttuisi työntekijän tullessa mukaan. Facebook ryhmiinkin herkästi pyydetään uusia vanhempia liittymään jo ensimmäisellä käyntikerralla, joka on ollut kiva huomata.

VERTAISRYHMÄTOIMINNAN KÄVIJÄTILASTO 2014

16

HUMMERIT									
KEVÄT	KESÄ	SYKSY	YHTEENSÄ	AIKUISIA	LAPSIA	KOKOONT KERRAT	ERI KÄVI- JÖITÄ	AIKUISIA	LAPSIA
632	189	394	1215	463	752	43	143	53	90
PIKKU MUIKUT									
525	122	319	966	483	483	46	88	41	47
PALLOKALAT									
264	89		353	174	179	24	54	27	27
VESITÄHDET									
		393	393	200	193	16	57	32	25
KULTARAUSKUT									
425	192	399	1016	501	515	43	93	46	47
PUSUKALAT									
42		46	88	37	51	12	41	19	22
ILTAPÖLLÖT									
104		44	148	66	82	18	92	32	60
MONIKOT									
33		83	116	37	79	16	34	11	23
TAIMENET									
385		148	533	122	263	36	51	16	35
VAUVANRUOKAKURSSIT YHTEISTYÖSSÄ MARTAT									
28	8	8	44	16	28	5	44	16	28
MINÄ SATUHAHMONA -MEDIA- PAJA									
		13	13	6	7	1	13	6	7
BABY/JUNIOR EA (HÄTÄ)KOULU- TUS									
14			14	14		1	14	14	
VERTAISRYHMIEN OMATOIMISET ILLAT									
39		31	70	39	31	5	61	32	29
RYHMÄNEUVOLAT									
30		40	70	70		7	70	70	
VAUVAKUTSUT									
		16	16	16		4	14	14	
KIRKKOMUSKARI									
50		60	110	50	60	10	24	10	24
VV-RYHMÄ									
21			21	14	7	2	9	4	13
DIABETES-PERHEKERHO									
19		11	30	15	15	3	6	7	13
ASKARTELUILLAT									
18		22	40	28	22	3	25	20	45
ISÄRYHMÄ (PERHEVALMENNUS)									
5		2	7	7		4	7		7
SIJAISVANHEMPIEN VERTAISRYHMÄ									
8			8	8		1	8		8
YHTEENSÄ									
2642	600	2029	5271	2366	2767	300	948	470	550

5.3 MLL:n Iisalmen yhdistyksen Perhekahvila Onni ja Ilona

Perhekahvila Onni ja Ilona on yksi MLL:n Iisalmen yhdistyksen Perhekeskuksen toimintamuodoista. Perhekahvila on ollut avoinna arkisin klo 9.00 – 14.00. Perhekahvilaa on hoitanut palkkatuella 1-2 henkilöä kerrallaan ja heidän lisäksi on harjoittelijoita kuntouttavan työtoiminnan kautta. Perheen talo –yhteistyön työntekijä on toiminut työntekijöiden lähiohjaajana. Lisäksi vapaaehtoisena perhekahvilavastaavana on toiminut Riitta Kauhanen. Työyhteisöpalavereja pyrittiin pitämään kahden viikon välein. Perhekahvilassa työskenteli vuoden aikana kolme eri henkilöä ja kaksi kuntouttavassa työtoiminnassa mukana olevaa henkilöä.

Perhekeskus Onni ja Ilona oli vuonna 2014 avoinna yhteensä 214 päivänä. Kahvilassa oli vuoden 2013 aikana yhteensä noin 6467 käyntikertaa. Kävijämäärän pienemiseen vaikutti marraskuussa loppuneet työllistämismäärärahat – perhekahvilaemäntää ei voitu enää palkata marras- ja joulukuuksi. Toiminnasta ilmoitettiin viikoittain Iisalmen Sanomien muistio-palstalla sekä jatkuvana ilmoituksena MLL:n Iisalmen yhdistyksen nettisivuilla sekä Perheentalon nettisivuilla sekä facebook-sivulla.

5.4 Perhetupa

Perhetupa on Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n toimipaikka. Yhdistyksen toiminnoista on valittu Perheen talo –yhteistyön kehittämisalueeksi avopalvelutoiminnat. AVITUS -avopalvelutoiminnan kehittämishanke aloitti toukokuussa 2007 (RAY, Ak -kohdennettu toiminta-avustus), johon on palkattu yksi työntekijä. Projektipäällikkö on kuulunut AVITUS-toiminnan ohjausryhmään, joka on kokoontunut vuoden aikana kuusi kertaa. Ohjausryhmän tavoitteena on koordinoida ja kehittää Perhetuvan avopalvelutoimintaa. Lisäksi eri työmuodoille on koottu omat työryhmät, jotka kokoontuivat noin kerran kuukaudessa. Projektipäällikkö tai koordinaattori on ollut mukana näissä työryhmissä. Perhetupa on Louhenkatu 19:sta sijaitsevassa kerrostalon alakerrassa. Eroneuvo-toiminta on uusiin avopalvelumuoto, joka aloitettiin kulu-neena vuonna. AVITUS –avopalvelutoiminnasta on oma laajempi toimintakertomus.

5.4.1 Yökylätoiminta

Yökylätoimintaa järjestettiin resurssien mukaan kuukausittain lapsiperheille, joilla ei ole mahdollista viedä lapsia esim. isovanhemmille. Yhtenä tavoitteena on perheiden jaksamisen tukeminen. Toiminta on kaikille yläsavolaisille perheille avointa, osa yökyliin tulleista lapsista ohjautui Ylä-Savon Soten sosiaalityöntekijöiden ja perhetyön kautta. Esitteitä Yökylätoiminnasta jaettiin mm. seurakuntiin, sosiaalitoimeen, perhetyöhön, päiväkoteihin, neuvoloihin ja Perhekeskus Onni ja Ilonaan.

Yökylä alkoi vuonna 2014 perjantaina klo 17.00 ja päättyi lauantaina klo 14.00. Sisällöltään Yökylä pidettiin edelleen kodinomaisena ja tärkeää on, että Yökylässä on paljon kuuntelevia korvia, auttavia käsiä ja paljon aikuisen aikaa ja syliä tarjolla lapsille.

" On tätä odotettu, ensimmäinen ilta mieheni kanssa kahden lasten synnyttyä"
Yökylään ensimmäistä kertaa osallistuvien 4- ja 6-vuotiaiden lasten äiti.

Avopalveluohjaajan lisäksi Yökylätoiminnan toteutukseen osallistui Perheentalon työntekijöitä, yhdistyksen vapaaehtoistoimijoita sekä sosionomi (AMK) opiskelijoita. Nopeasti täyttyvät paikat kertovat Yökylän kovasta kysynnästä ja tarpeesta. Vuoden aikana mukaan tuli kuusi uutta perhettä. Vanhempien antamasta palautteesta ilmenee, että he kokevat yökylätoiminnan tärkeänä ja merkityksellisenä jaksamisensa ja arjen pyörittämisen kannalta. Monelle perheelle yökylä on ainoa yökyläilypaikka. Vuoden aikana järjestettiin kymmenen yökylää, joissa oli yhteensä 50 käyntikertaa ja eri lapsia oli 20.

5.4.2 Maahanmuuttajatoiminta

Yhdistyksellä on pitkät perinteet maahanmuuttajille järjestetyssä toiminnassa. Yhdistyksestä ja Perheentalo-yhteistyöstä on edustus myös Iisalmen kaupungin hallinnoimassa pakolaistyöryhmässä. Keväällä 2014 kaksi vapaaehtoista kokeili pienimuotoista kielikerhoa afgaanin naisille. Ryhmä kokoontui kolme kertaa ja niissä oli kymmenen käyntikertaa. Eri kävijöitä oli neljä.

Moninaiset

Moninaiset -äiti-lapsi -ryhmä on vertaistukeen perustuva ryhmä, joka tukee maahanmuuttaja-naisten sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Moninaiset-ryhmä koostuu Venäjältä muuttaneista naisista. Moninaiset ovat kokoontuneet Perhetuvalla joka toinen sunnuntai. Tapaamisiin on osallistunut keskimäärin 5-6 naista ja heidän lapsiaan. Ohjelma on muodostunut ryhmään osallistuneiden ryhmäläisten toiveiden mukaan. Ryhmäkokoontumisissa on laitettu yhdessä ruokaa, perehdytty ja tuettu osallistumista suomalaisen yhteiskunnan palveluihin, kulttuuriin ja vapaaehtoistoimintaan. Moninaisten kokoon-tumiskertoja oli 22, joissa oli 309 käyntikertaa. Eri kävijöitä oli 35.

5.4.3 Mummola-toiminta

”Kyllä on älyttömän hienoo, että tämmöistä toimintaa on olemassa”.

Mummolaan voi perhe tuoda lapsensa leikkimään siksi aikaa, kun itse käy vaikka kaupassa tai lääkärissä tai voi viettää hetken omassa rauhassaan. Tavoitteena on vanhempien jaksamisen lisääminen ja arjen sujumisen helpottaminen. Toiminta on maksutonta. Mummola on avoinna keskiviikkoisin klo 9.00 – 12.00. Mummola oli auki 34 kertaa ja mummojen käyntikertoja oli 129 ja lasten 173. Eri lapsia oli 45 ja mummoja 12.

5.4.4 Tapaamispaikkatoiminta

Tapaamispaikkatoiminta mahdollistaa turvallisen ja kodinomaisen tapaamisen lapselle ja hänestä erossa asuvalle vanhemmalle. Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry järjestää valvottuja ja tuettuja tapaamisia sekä valvottuja vaihtoja. Tarve sekä valvottuihin että tuettuihin tapaamisiin on ilmeinen ja määrä vaihtelee vuosittain.

Yleisimpiä syitä tapaamispaikkaan tultaessa olivat päihdeongelmat ja mielenterveysongelmat ja sen jälkeen syinä tuli sekä vanhempien riittäisyys ja lapsi ja vanhemmat eivät tunne toisiaan. Yhdellä perheellä voi olla useita syitä tapaamispaikan käyttöön. Perheet ohjautuvat joko sosiaalitoimen tai käräjäoikeuden kautta. Käyntikertoja tapaamispaikassa oli 81 (valvottuja 20, tuettuja 27, vaihtoja 34). Tapaamisten tarve on kasvanut jonkin verran. Yksi syy siihen lienee, että tapaamispaikkatoiminnasta on tulossa lakisääteinen ja kuntien on pakko järjestää palvelua. Perheentalo-yhteistyö on opastanut yhdistystä valmistautumaan mahdolliseen palvelun kilpailutukseen vuonna 2015. Toiminta ei voi enää olla RAY:n tukemaa toimintaa.

5.4.5 Doula – synnytystukihenkilötoiminta

Doulaillat ja doulatoiminnan markkinointi

Perehdytyskoulutuksen edellisenä vuonna käyneet doulat (5) kokoontuivat vuoden aikana kuusi kertaa doulailtoihin 19.3., 2.6., 20.8., 23. 9. ja 28.10. Doulailtojen vetäjinä toimivat koordinaattori ja vapaaehtoisena Ylä-Savon SOTE -kuntayhtymän äitiysneuvolan terveydenhoitaja Tiina Kainulainen.

Doulailloissa suunniteltiin yhdessä doulatoiminnan markkinointia. Doulat esimerkiksi osallistuivat keväällä vauvaa odottavien perheiden Vauvakutsuille. Suunniteltiin, että äitiysneuvolasta raskaana oleville äideille jaettavan perhevalmennusvihkosen väliin voisi laittaa myös doulatoiminnan esitteen.

Syksyllä jatkettiin doulatoiminnan markkinoinnin suunnittelua. Doulien kanssa ideoitiin mm. toiminnasta kertovaa informatiivista korttia, joka olisi jaossa kaikille synnyttäjille neuvolakortin kotelossa. Doulat ovat olleet erittäin sitoutuneita toimintaan ja olleet aktiivisesti mukana tiedottamisessa ja markkinoinnin suunnittelussa. Työntekijän näkökulmasta säännölliset kokoontumiset ovat myös edesauttaneet tutustumista vapaaehtoisiiin, mikä helpottaa jatkossakin tukisuhteiden muodostamisessa.

Koordinaattori tiedotti synnytystukihenkilötoiminnasta Iisalmen äitiysneuvolan terveydenhoitajia sekä muita perheitä kohtaavia toimijoita mm. perhevalmennustyöryhmässä ja Vauvaverkossa. Koordinaattori kävi myös MLL:n Iisalmen yhdistyksen vertaisryhmissä kertomassa doulatoiminnasta kiinnostuneille. Ylä-Savon SOTE –kuntayhtymän kaikkien kuntien äitiys- lastenneuvoloiden henkilökuntaa informoitiin toimintamuodosta sähköpostitse. Marraskuussa Savon Sanomat teki jutun, jossa haastateltiin Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen doulaa. **Liite**

”Suuren osan aikaa vain olin läsnä. Rauhoitin tilannetta omilla eleillä ja äänellä.”

Douloimintaan tuli uutta intoa kun keväällä saimme ensimmäisen doulasuhteen. Doulatoiminnan prosessia päästiin nyt kokeilemaan ja arvioimaan todellisessa tilanteessa. Onnistunut doulasuhde vahvisti sitä, kuinka tärkeästä toimintamuodosta on kyse ja että toimintaa on tärkeä jatkaa ja tiedottaa siitä eri tavoin. Vuoden lopussa saatiin alulle toinen doulasuhde. Vauva syntyi tammikuussa 2015.

**Lehtijuttu Savon Sanomissa
8.11.2014**

Doula – varhaisen imetyksen tukijana

Ensi- ja turvakotien liiton ja Folkhälsanin Imetys ilman stressiä –yhteistyöhankkeen järjestämän ”Doula – varhaisen imetyksen tukijana” –kurssin johdantoilta pidettiin 20.8. Iisalmessa. Iltaa alusti Jaana Wikgren Ensi- ja turvakotien liitosta sekä Malin von Koskull Folkhälsanilta. Iltaan osallistui yhdeksän henkilöä. Illan teemoina oli vanhemmuus ja stressi, refleктоiva työote ja vauvan ensihetket ja varhainen imetys. Varsinaisen imetyškoulutuksen toteutus on alkuvuodesta 2015.

Doulakoulutus

Uusien doulien koulutus järjestettiin kolmena iltana 5.11., 18.11. ja 2.12. Koulutukseen osallistui viisi uutta doulaa. Koulutuksen myötä saatiin doula nyt myös Vieremälle.

5.5 Perheleiri

Perheleiri on tavoitteellista perheiden jaksamista ja voimavaroja lisäävää ja vahvistavaa toimintaa. Perheleiri toimii hyvänä intensiivijaksona perheille, joissa tarvitaan enemmän tukea ja voimavaroja arkeen. Toiminta täydentää Perheentalo –yhteistyössä tehtävää työtä. Perheleiriä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa. Perheleiriä kehitetään samalla sosiaalialan opiskelijoiden oppimisympäristönä. Perheleiritoininnan teoreettinen tausta nivoutuu sosiaalipedagogiikkaan, joka suuntautuu ihmisen arkeen ja omien voimavarojen löytämiseen.

Viikon mittainen perheleiri järjestettiin toista kertaa yhteistyössä Leirikeskus Metsäkartanon Voimaa Vanhemmuuteen –hankkeen kanssa 29.9. – 3.10. 2014 Rautavaaralla. Leirille osallistui kuusi perhettä (17 leiriläistä; aikuisia seitsemän, lapsia 10 iältään n. 10 kk – 12 v.), seitsemän sosionomiopiskelijaa, koordinaattori sekä leiriohjaajaksi palkattu työntekijä. Hanke mahdollisti täysihoidon sekä Metsäkartanon ohjaajien työpanoksen, jota hyödynnettiin erityisesti leiriläisille järjestettävien aktiviteettien ohjaamisessa. Perheleirin toimintamalliin kuuluu puolen vuoden päästä pidettävä viikonloppuleiri samoille perheille, jonka järjestämistä myös leiriläiset toivoivat keväälle 2015.

Perheleirille haku oli avoin ja osallistumisen kriteeriksi riitti perheen oma halu tarkastella omaa vanhemmuuttaan sekä voimavaroja. Ilmoittautumisen yhteydessä koordinaattori haastatteli perheet. Haastattelun tarkoituksena oli hakijaperheen elämäntilanteen kartoittaminen ja sen varmistamaan että leiri vastaa perheen tarpeita ja odotuksia. Esimerkiksi leirin aktiviteettien suunnittelussa pystyttiin näin paremmin ottamaan huomioon perheiden toiveita. Tieto leirille tulevista perheistä auttoi myös ohjaajia muodostamaan käsityksen siitä, minkälaisen ryhmän leiriläiset tulevat muodostamaan. Tämä pyrittiin myöskin huomioimaan suunnittelussa, että leiriohjelma tukisi koko ryhmää ja leiristä voisi tulla kaikille leiriläisille antoisa ja voimauttava kokemus.

Perheiden kirjallisista palautteista välittyi se, että leiri todella mahdollisti irtaantumisen arjen askareista ja perheet saivat keskittyä yhdessäoloon ilman arkisia velvoitteita. Vanhempien palautteissa mainittiin lepo ja rentoutuminen. Konkreettinen apu lastenhoidossa koettiin merkittävänä. Vanhemmat kertoivat helpottavana huomata sen että oma lapsi pärjäsi myös perheen ulkopuolisen aikuisen hoidossa. Tämä kokemus lisäsi luottamusta siihen, että lapsi pärjää myös uudessa elämäntilanteessa, kun on aika mennä päivähoitoon. Sosionomiopiskelijoiden järjestämän lastenhoidon turvin vanhemmille mahdollistui leirin aikana myös omaa tai vanhempien kahdenkeskistä aikaa sekä vanhempainkoulun, jossa voitiin ilman lasten läsnäoloa jakaa vanhemmuuteen liittyviä, hankaliakin kokemuksia.

”Aina ei jaksa olla muumimammaäiti”

Vanhemmat jakoivat rohkeasti omia henkilökohtaisia kokemuksiaan vanhempainkoulussa, joiden rakenne pyrittiin pitämään vuorovaikutteisena. Vanhempainkoulussa käydyissä keskusteluissa nousi esille väsymys. Yksi vanhempi sanoi väsymyksen kokemusta näin: *”Luovuus kärsii kun on väsynyt eikä keksi ratkaisuja tilanteisiin ja jos ei ole kenen kanssa ajatuksia ja tunteita jakaa.”* Vanhempainkoulussa käydyt keskustelut oli mainittu palautteissa hyödyllisinä ja erityisesti sen huomaaminen, että muillakin vanhemmilla on samoja tunteita. Yksi leiriläisistä totesi vanhempainkoulussa tähän tapaan: *”Meitä on täällä kuusi erilaista perhettä ja kaikilla on joitakin haasteita omassa perhe-elämässä. Muualla ei ole tapana puhua perheen ongelmista, se voi tuntua jopa nololta keskustelunaiheelta”.*

Vertaistuen merkitys korostui ja osoitti myös paikkansa perheleirillä. Perheet saivat uusia oivalluksia lapsiperheen arjesta jakamalla omia mutta myös kuuntelemalla toisten perheiden tilanteita ja kokemuksia. Vanhempainkoulussa sivuttiin myös työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen liittyviä kysymyksiä: *”Että jaksaisi olla lasten kanssa ja tehdä yhdessä asioita työpäivän jälkeen.”* Vaikka perheiden elämäntilanteet olivat hyvin erilaiset, he osoittivat myötätuntoa toisilleen, kannustivat ja rohkaisivat toisiaan.

Metsäkartanon ohjatut aktiviteetit tukivat perheiden yhdessä tekemistä. Ohjelma oli monipuolinen, jokaiselle oli jotakin. Leirillä saatiin nähdä onnistumisen kokemuksia, niin lasten kuin vanhempien kohdalla. Yhdessä toimiminen ja uudet tilanteet toivat myös haasteita, joissa perheenjäsenet kohtasivat vuorovaikutuksen kasvunpaikkoja. Myös omia rajojaan pääsi kokeilemaan esim. seinäkiipeilyn merkeissä. Perheenjäsenet kannustivat toisiaan. Uusien kokemusten myötä jotkut perheet kertoivat saaneensa rohkaisua uuden harrastuksen aloittamiseen. Huomionarvoista oli myös nähdä, miten erityisesti kouluikäiset lapset olivat paneutuneet oman ohjelmanumeron valmistamiseen yhteistä leirijuhlaa varten. Esityksessä jokainen pääsi loistamaan omilla taidoillaan ja vanhemmat olivat silminnähden ylpeitä omista lapsistaan. Tällaiset perheiden yhteiset onnistumisen kokemukset nähtiin perheiden vuorovaikutusta tukevana ja perheen sisäistä dynamiikkaa lujittavana.

Kevään 2014 perheleiri

Syksyn 2013 leiriläiset toivoivat, että voisivat vielä samalla porukalla kokoontua myöhemminkin ja Voimaa Vanhemmuuteen –hankkeen puitteissa mahdollistui lyhyt jatkoleiri Metsäkartanolle kevättalvella. Jatkoleiri mahdollistaa perheiden tukemisen pidemmällä tähtäimellä ja myöskin perheleiritoiminnan pidempiaikaisen arvioinnin. Perheleiri toteutettiin viikonloppuleirinä 22. – 23.3. 2014. Ohjelmassa oli rentoa yhdessäoloa ulkoilun merkeissä ja mm. perhepotrettien tekemistä. Aikaa varattiin myös kuumien vaihdolle vanhempien kesken. Oli hienoa kuulla että joidenkin perheiden tilanteisiin ja arkeen oli tullut positiivisia muutoksia. Leirille osallistui kuusi perhettä (19 leiriläistä, 11 lasta ja 8 aikuista), 8 sosionomiopiskelijaa, projektipäällikkö ja koordinaattori.

5.6 Varhainen Perheohjaus

Perheohjaus on palveluohjausta. Perheohjauksessa pyritään toimimaan mahdollisimman lähellä perheitä. Ajatuksena on mahdollisimman helppoa ottaa yhteyttä työntekijään ja yhdessä miettiä ja keskustella perheen tilanteesta. Työntekijöillä on omat toimistot Perhekeskus Onni ja Ilonan yhteydessä, joten kohtaamiset ja kahdenkeskiset tuokiot syntyvät kuin itsestään. Keskusteluhetket vaativat työntekijältä ammattimaista tietoisuutta ja ymmärrystä perheen nykyhetkestä. Samalla työntekijöiden roolit lapsiperheiden varhaisen puuttumisen ja kynnyksättömän työn asiantuntijoina ovat vahvistuneet.

5.7 Perheentalo 10 vuotta Juhlaseminaari, Lastenjuhlat ja Lapsen Oikeuksien päivän konsertti

"En ole vielä toimintaanne tutustunut tarkemmin, nyt löysin nettisivut kun kävimme teidän ihanailla synttäreillä liikuntahallilla. Kyynelsilmin sai katsoa miten kaikki oli siellä lasten asialla!"

Perheentalo –yhteistyö täytti 10 vuotta kesäkuussa 2014. Sen kunniaksi torstaina 28.8.2014 klo 12.00 – 16.00 oli Juhlaseminaari yhteistyötahoille ja ammattilaisille, puheenjohtajana tutkija Petri Paju. Seminaarin avasi Iisalmen kaupunginjohtaja Jarmo Ronkainen. Paikka oli Lumakeskuksen Iisalmi-Sali. Suunnittelija Ari Haaranen Itä-Suomen Yliopistosta esitteli väitöskirjaansa [Vanhempainryhmät perheen terveyden edistäjinä](http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0968-8/urn_isbn_978-952-61-0968-8.pdf) (http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0968-8/urn_isbn_978-952-61-0968-8.pdf), jonka hän on tehnyt haastatteleamalla muutaman muun paikkakunnan lisäksi myös Perheentalo –yhteistyön vertaisryhmäläisiä vuonna 2009-2010. Lisäksi tutkija Petri Paju esitteli perheille keväällä 2014 suunnatun kyselyn tuloksia. Lapsen ääni saatiin kuulluksi siten, että joukko perheitä lapsineen sekä vapaaehtoisineen lauloivat ja soittivat. Seminaariin osallistui noin 60 henkilöä. Juhlaseminaarin palautteessa mainittiin hyvät alustukset, lasten huikea esitys, hyvä juoheva ohjelma. Lasten näkökulma tuli hyvin esille ja osallistujien ikähaitari oli vauvasta vaariin, joka oli iso plussa. Paikkaa pidettiin hieman ankeana ja keskusteluille olisi voinut olla enemmän aikaa.

Lapsille ja Lapsiperheille Lastenjuhla Marttojen tarjoilemine täytekakkuineen vietettiin lauantaina 30.8.2014 klo 10.00 – 14.00 Iisalmen Liikuntahallissa. Nuori Iisalmi leikitti lapsia ja 4H:n työntekijät tekivät kasvomaalauksia ja Pressan Katti soitti ja lauloi lasten kanssa. Ulkona olivat minipossu Odette ja Terapia-Alpakat Cami ja Ruusu mukana juhlimassa sekä sosionomiopiskelijoiden Nallepolku seikkailuineen. Lisäksi ohjelman huipentuma oli Rautavaaran Nuorisosirkuksen huikeat esitykset.

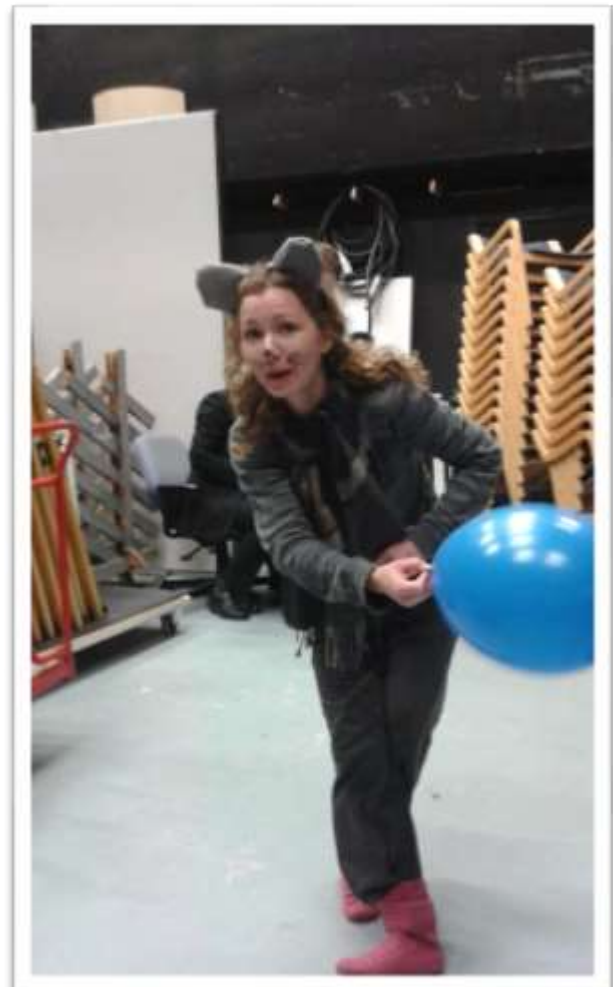
Irjat kuuntelevat tarkasti Ullan ohjeita Alpakka-aidan rakentamisesta ja Cami kiittää!

Lastenjuhlaan osallistui noin 800 henkilöä – talkoolaisia oli noin 40. Palautteessa lastenjuhla on koettu hienona ja onnistuneena ja iloisena koko perheen juhlanä. Emma & Elias –avustusohjelman ohjelmapäällikön plogi kiteytti juhlan annin, http://blogi.lskl.fi/2014/09/08/iisalmi-ilmio/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=iisalmi-ilmio

Kesällä 2014 pidetyn Iisalmen Pelikarhujen hyväntekeväisyys-golfturnauksen tuottama lahjoitus on 2600 euroa, joka käytettiin juhlista tulleisiin kustannuksiin. Suuret kiitokset IPK:lle.

Lapsen Oikeuksien päivänä järjestettiin kolmatta kertaa 20.11.2014 Lastenkonsertti Iisalmen Kulttuurikeskuksessa yhteistyössä Ylä-Savon Musiikkiopiston kanssa. Mukana tapahtumassa olivat myös Unicef Ylä-Savo sekä SPR Iisalmen osasto. Lähde Matkaan -lastenkonsertin teemalla haluttiin korostaa sitä, että lapsen oikeudet kuuluvat kaikille maailman lapsille. Musiikkiopiston oppilaat muskari-ikäisistä nuoriin esittivät erilaisissa kokoonpanoissa laulu- ja soittoesityksiä eri kulttuureista. Myös yleisö sai osallistua ohjelmaan yhteisessä laululeikissä. Konsertti onnistui hienosti ja katsomo oli täynnä lapsiperheitä. Esiintyjät mukaan lukien konsertissa oli noin 600 henkilöä. SPR:n ystävötoiminnan sekä pakolaisohjaajien kautta viesti tavoitti myös maahanmuuttaja- ja pakolaisperheitä ja heitäkin saatiin näin mukaan. Perheitä jouduttiin ohjaamaan myös lisätalaksi varattuun saliin, jonne konsertti välittyi screenin avulla. Konsertin juontajana toimi 16-vuotias Ilari Kauppi. Lastenkonsertti on lunastanut paikkansa Lapsen oikeuksien viikon tapahtumana.

Suski-hiiruski konserttissa

6 VAPAAEHTOIS- JA KANSALAISTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Vapaaehtoistoiminta on yksi aktiivisen ja osallistavan kansalaisuuden ja demokratian keskeisistä ulottuvuuksista ja Perheentalo –yhteistyön kantava voima.

Vuoden aikana järjestettiin seuraavia tapahtumia:

- 10.2 Ohjattu liikuntatunti + uimahalli / kuntosali 13 osallistujaa
- 19.2 Talven taittajaiset Koljonvirran rantsasaunalla 15 osallistujaa
- 17.3 Mäenlaskua ja makkaranpaistoa Paloisvuorella 13 osallistujaa
- 8.4 Vapaaehtoisten perehdytyskoulutus 5 osallistujaa
- 16.4 Narsistiset vuorovaikutusilmiöt –koulutusilta 21 osallistujaa
- 15.5 Vapaaehtoisten ja työntekijöiden Kevätkirjaus 22 osallistujaa
- 18.5 Kevätmessut Iisalmen jäähallilla
  - toiminnan esittelyä ja vapaaehtoisten rekrytointia
  - vapaaehtoisia mukana 11 hlöä
- 28.8 Perheentalo -yhteistyö 10 - vuotta juhlaseminaari 20 vapaaehtoista järjestelemässä
- 30.8. Perheentalo 10 – vuotta Lastenjuhlat liikuntahallilla 40 vapaaehtoista järjestelemässä
- 2.9. Perheentalon 10-vuotisjuhlien jälkihöyryt Koljonvirran leirintäalueen Kartanolla 40 osallistujaa
- 9.9 Ensi- ja turvakotien liiton järjestöpäällikkö Katariina Suomu oli pitämässä Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistykselle kehittämissiltää 9.9.2014. Iltaan osallistui työntekijät ja hallituksen jäseniä.
- 20.9. Syysmarkkinat Iisalmen torilla
  - toiminnan esittelyä ja vapaaehtoisten rekrytointia
  - vapaaehtoisia mukana 12
- 20.10. Lorukoulutus 12 osallistujaa
- 11.11 Vapaaehtoisten perehdytyskoulutus 9 osallistujaa
- 12.11 Keilailuilta Pelixirillä 17 osallistujaa
- 30.11 Joulumessut liikuntahallilla
  - toiminnan esittelyä ja vapaaehtoisten rekrytointia
  - vapaaehtoisia mukana 9
- 16.12 Joulujuhla Kirman pirtillä 17 osallistujaa

Keilailuillan kaadot!

”Tämä toiminta on antanut niin paljon että sitä ei voi sanoin kuvata”

Perheentalo –yhteistyön vapaaehtoiset ovat motivoituneita ja monessa yhteydessä he ovat todenneet saavansa vapaaehtoistehtävässä toimimisesta iloa ja sisältöä elämään. Monet ovat mukana myös yhteisten tapahtumien järjestelyissä ja messuilla. Uusien vapaaehtoisten rekrytoimisessa he ovat olleet avainasemassa, koska omakohtainen kokemus vapaaehtoisuudesta on se, mikä usein parhaiten vetoaa ihmisiin.

”Meistä pidetään hyvää huolta”

Koulutus- ja virkistystoiminnan suunnittelussa on pyritty ottamaan huomioon vapaaehtoisten toiveita, joita säännöllisesti kysytään vapaaehtoisten illanvietoissa erilaisin toiminnallisina menetelmin. Palautetta saadaan vapaaehtoisilta spontaanisti, mutta sitäkin pyydetään säännöllisesti. Virkistysiltojen osalta vapaaehtoiset ovat pitäneet hyvänä että kokoontumisia on säännöllisesti ja että niissä on toteutunut myös vapaaehtoisten keskinäinen vertaistuki. Virkistysiltojen sisällöltä on toivottu rentoa yhdessäoloa hyvien tarjoilujen ja esim. saunomisen merkeissä.

”Ohjaajien kannustus on ollut voimauttavaa”

Vapaaehtoisten kohtaaminen on tärkeä osa koordinaattorin työtä. Kohtaamiset tapahtuvat usein spontaanisti ja pyrkimys on siihen, että olisi aikaa kuunnella ja tarvittaessa antaa rohkaisua tai ohjaustakin sen vaatimassa tilanteessa. Henkinen tuki on tärkeää virkistys- ja koulutusiltojen ohella ja niiden tarkoituksena on lisätä edellytyksiä vapaaehtoisena toimimiseen.

Kansalaistoiminnan kehittäjä

Loppuvuodeksi palkattiin kansalaistoiminnan kehittäjäksi Piia Savolainen, jonka tehtäviin kuului yhdessä koordinaattorin kanssa päivittää vapaaehtoistoiminnan perehdytysprosessi ja koota kaikkien vapaaehtoisten yhteystiedot tiedonkulun helpottamiseksi yhteiselle listalle. Tässä saatiin tukea tutkija Petri Pajulta, joka teki meille sähköpostiin tietojenkeruulinkin. Listoilla on noin 100 vapaaehtoista, joista 8 on miehiä.

Uutena kokeiluna aloitettiin vapaaehtoisten kohtaamispaikan MOKKA RONKAN kokoontumiset. Mokka Ronkka kokoontui maanataisin klo 14-16 MLL:n Iisalmen yhdistys ry:n Perhekahvila Onni ja Ilonassa. Yhteensä oli 23 vapaaehtoiskäyntiä, joista 3 uutta mainoksen tai ystävän kautta tullutta. Työntekijäkäyntejä oli 9 ja opiskelijakäyntejä 1. Kertojen sisältö oli vapaamuotoinen, keskusteleva. Viimeisellä kerralla pikkujouluissa karjalanpiirakoiden leivontaa, jolloin vapaaehtoiset osallistuivat valmisteluihin ja opettivat toisiaan.

Mummojen Villasukkakampanjassa kudottiin noin sadat sukat

Tervetuloa Mokka Ronkkaan!

Lisäksi tehtiin kuntakierros kolmeen kuntaan, Vieremälle, Sonkajärvelle sekä Kiuruvedelle. Nämä kirjastoissa pidetyt illat toteutettiin yhteistyössä MLL:n paikallisyhdistysten kanssa. Iltojen tavoitteena oli lisätä Perheentalo –yhteistyön näkyvyyttä ja saada uusia vapaaehtoisia mukaan toimintaan. Kiuruvedellä ja Vieremällä on myös edetty Perheentalomallin suunnitteluvaiheeseen.

Kokemukset kansalaistoiminnan kehittäjän tehtävänkuvasta olivat rohkaisevat. Mahdollisuus kokeilla erilaisia menetelmiä ja tapoja tavoittaa ja kohdata vapaaehtoistoimijoita (esim. näkyvyys, rekrytointi). Aktiivinen jalkautuminen on antoisaa niin työntekijöille kuin tavoitetuille henkilöillekin.

Projektipäällikkö osallistui Ensi- ja turvakotien liiton järjestämään kansalaistoiminnan työkokouksiin 20.-21.3. Pasilassa yhdessä vapaaehtoisen Elsan kanssa ja syksyllä Sopukassa 24.-25.9.2014 vapaaehtoisen Kaarinan kanssa. Päiviltä jäi erityisesti mieleen Tarinateatteri Kapriisin iltapäiväkoulutus harjoitukseen <http://tarinateatterikapriisi.fi/> sekä Sosiaalisen Sirkuksen esittelyilta, jossa sirkuksen keinoin voidaan lähestyä monenlaisia elämän haasteita lähinnä ilon ja voimaantumisen kautta <http://sirkusmagenta.fi/wp3/sosiaalinen-sirkus/>.

Kiuruveden kirjastolla

**Perheentalon uudet "iloiset
markkinointivaunut"**

Kevätmessuilla riitti hulinaa!

7 PERHEEN TALO –YHTEISTYÖN MALLINTAMINEN JA JUURUTTAMINEN

Vuoden 2013 alusta Perheentalo pääsi mukaan valtakunnalliseen Lastensuojelun Keskusliiton hallinnoimaan ja RAY:n rahoittamaan Emma & Elias –avustusohjelmaan. Tavoitteena on mallintaa ja juurruttaa Perheen talo –yhteistyön varhaisen tuen kumppanuusmalli koko valtakunnan käyttöön.

Emma & Elias –avustusohjelmaan pääseminen on tuonut paljon näkyvyyttä Perheentalon toimintamallille. Avustusohjelman ohjaus-, tutkimus- sekä viestintä- ja markkinointituki on ollut ensiarvoisen tärkeää mallintamis- ja juurruttamisprosessissa. Avustusohjelman kautta on saatu käyttöön myös kaksi Emma & Elias –ständia, tinnamareski, messupaidat, messutelta sekä jaettavaksi useita satoja Tavalliset Perheet –pelikortteja.

Perheentalo –yhteistyö on päässyt mukaan THL:n ja STM:n koordinoimaan (Lasten Kaste –ohjelma) valtakunnalliseen Perhekeskus-työryhmään. Lasten Kaste 2012–2015 -osaohjelman tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta sekä estää lasten ja nuorten syrjäytymistä sekä palvelujen kokonaisvaltainen yhteensovittaminen.

Emma & Elias –avustusohjelma koordinoi ohjelmapäällikkö Ulla Lindqvistin johdolla ”Perhekeskukset ja niihin liittyvä kehittämistyö” - kolmannella sektorilla.

Suomalainen Perhekeskus toimintamallin – prosessi on edennyt seuraavasti:

Emma & Elias –avustusohjelman koordinoimana on koottu kolmannen sektorin toiminnat saman katon alle. Perheentalo - yhteistyön toimintamalli on yksi niistä.

- 2013 käynnistetty yhteistyökokoukset järjestöjen ja kirkkohallituksen edustajien, Kaste alueellisten ohjelmapäällikköiden, THL:n sekä STM:n kesken. Aluksi käyty keskustelua yleisellä tasolla, mitä suomalainen perhekeskus sisältää.
- 19.11.2013 kokouksessa käsitelty kumppanuusteemaa – kuinka rakentaa kunnan ja järjestöjen välinen kumppanuus. Kumppanuuden rakentamisen mallintaminen alkaa tänä vuonna
- 12.2.2014 kokouksessa keskityttiin asiakasnäkökulmaan ja osallisuusteemaan
- Emma & Elias –avustusohjelman Ak-kohdennettua toiminta-avustusta saavien toimintojen verkostopalaveri Helsingissä Lastensuojelun Keskusliiton tiloissa 25.4.2014.
- 9.5.2014 hahmoteltiin perhekeskuksen ydinpalveluja ja täydentäviä toimintoja sekä niiden jakautumista (universaalit palvelut, varhainen tuki, intensiivinen tuki)
- Perhekeskus –työryhmän kolmannen sektorin kokoukseen RAY:n tiloissa Espoon Leppävaarassa 25.8.2014
- Emma & Elias –avustusohjelman Ak –avusteisten työkokoukseen Lastensuojelun Keskusliiton tiloissa 1.9.2014. Samalla pidettiin yksilöohjauskokous Perheentalon ja LSKL:n välillä toiminnan mallintamissuunnitelmasta
  - Kuopion Perheentalo –suunnittelukokoukseen osallistuminen 2.9.2014 ELY-keskuksessa Kuopiossa
- projektipäällikkö osallistui Yhteen sovittava johtaminen perhekeskuksessa – oppimisverkostopäivään 23.9.2014 sekä Perhekeskus – verkostopäivään 24.9.2014 THL:n tiloissa Helsingissä. Perhekeskus –mallia ollaan rakentamassa koko Suomeen ja Perheentaloa pidetään yhtenä hyvänä toimintamallina kolmannen sektorin toimintaa kartoitettaessa
- THL:n (Kaste –ohjelma) järjestämään Lasten Kaste Oppimisverkostopäivään Helsingissä 4.11.2014. Ohjelmassa oli selkeä alustus siitä mitä SOTE uudistuksella tavoitellaan (neuvotteleva virkamies Marjaana Pelkonen ,STM) eli lasten ja nuorten osalta lyhyesti monialaisiksi palvelukonaisuuuksiksi, jossa myös kolmannella sektorilla eli Perheentalo –yhteistyöllä on oma tärkeä

paikkansa kuntayhtymän hyvinvointisuunnitelmassa. Iltapäivällä jatkettiin perhekeskusverkoston kanssa suomalaisen perhekeskuksen määrittelyä.

Ydinasioita, jotka seminaarissa toistuivat ja jotka ovat myös Perheentalon ytimiä:

Kohtaaminen, palvelujen saavutettavuus, osallisuus, monialaisuus, verkostomaisuus, lapset puheeksi-menetelmä, dialogisuus, voimavaralähtöisyys

- projektipäällikkö oli Lastensuojelun Keskusliitossa 5.11.2014 Ulla Lindqvistin kanssa suunnitelmassa jo vuotta 2015 Perheentalon osalta ja siitä mitä kaikkea Emma ja Elias -avustusohjelma tuo mukanaan. Torstaina 6.11.2014 jatkettiin Emma ja Elias-vaikuttamistyöryhmän kokouksessa, jossa käytiin läpi kymmenen hengen voimin vaalikonekysymyksiä.
- Perhekeskukset ja niihin liittyvä kehittämistyö –työkokous 10.11.2014 THL:n tiloissa. Työkokouksessa käytiin läpi Ullan tekemää alustavaa diasarjaa Millainen on suomalainen perhekeskus ja siihen liittyvää nelikenttää: saavutettavuus, sosiaalisuus, asiantuntevuus, järjestömyydyys, joka on Petrin Perheentalo -yhteistyön perheille suunnatun kyselyn analyysin tulos! Tätä muokattiin siten, että sloganiksi vaihdettiin YHDESSÄ LAPSEN PARHAAKSI!
- Perheentalo -yhteistyö on kutsuttu esittelemään toimintaansa Pohjoismaisille lastensuojelupäiville 2015 eli ohjelma voi tutustua tästä linkistä: <http://www.nordiskabarnavardskongressen.org/fi>

Toimintamallin kuvaamisessa ja prosessissa on hyödynnetty myös Savonia-ammattikorkeakoulun asiantuntijuutta. Yliopettaja Kalevi Paldanius on konsultoinut yhteensä kymmenen kertaa vuoden aikana projektipäällikköä prosessin etenemisessä. Konsultaation hyöty on ollut hahmottaa kokonaisuus, mihin työskentelyllä tähdätään. Kiteytettynä konsultaatiosta voisi mainita KISS-periaatteen eli Keep it simple ja short ~ tarpeeksi yksinkertainen ja selkeä toimintamalli on helpoin myös juurruttaa toisaalle.

Perheentalo –yhteistyön toimintamalli on kuvattu myös Innokylässä. Innokylä on hyvinvointi- ja terveysalan kaikille avoin innovaatioyhteisö. Innokylä tarjoaa sekä sähköisiä että kasvotusten kohtaamiseen perustuvia kehittämistyökaluja. Innokylä kokoaa alan kehittämistyön tulokset yhteen paikkaan ja tarjoaa hyvän kanavan toimintamallien levittämiseen. Innokylän tavoite on tukea hyvinvointi- ja terveysalan kestävästä uudistumisesta. <https://www.innokyla.fi/web/malli421263>.

Kehittämistyön ja toimintamallin kuvaamisen pohjaksi on otettu tutkija Petri Pajun Perheentalon toiminoissa olevien perheiden kyselystä keväällä 2014 saatuihin tuloksiin.

Mikä tekee Perheentalosta Perheentalon –nelikenttä toimii samalla Perheentalo -yhteistyön toimintamallin kuvaamisen pohjana.

Mikä tekee Perheentalosta Perheentalon?

Perustuu tutkija Petri Pajun perheille kohdistuneen tutkimuksen tuloksiin

11.3.2015

Siniikka Roth

1. Perheentalo on saavutettava. Saavutettavuus tarkoittaa maksuttomuutta, mutta se on vain pieni osa tätä kaikkea. Saavutettavuus on myös säännöllisyyttä, joka toimii yhteen vauvaperheen epäsäännöllisyyden kanssa. Olennaisinta on oikeasti matala kynnys, tai ei oikeastaan edes kynnys, vaan aktiivinen ja tietoinen lämmin vastaanotto. Saavutettavuus tarkoittaa kaikkein eniten sitä, että ilman ennakoilmoittautumista tuleva tai kuka tahansa kohderyhmään kuuluva otetaan vastaan ja toivotetaan tervetulleeksi.

2. Sosiaalisuus Perheentalo on konkreettinen paikka, jonne kokoontutaan. Paikka ei sulje pois nettiryhmiä, päinvastoin, niitä on syntynyt vertaisryhmien ympärille. Sosiaalisuudella tarkoitan sekä vanhempien että lasten tapaamista samassa paikassa. Näistä jälkimmäistä ei netissä voi hoitaa. Asia korostuu monissa kyselyn avovastauksissa, joissa todetaan lasten näkevän toisia ja lapsen kehitystasolle sopivaa toimintaa.

3. Asiantuntevuus: paikalla on saatavissa tietoa ja neuvoja vauvanhoitoon ja muuhun kohderyhmää yhdistävään.

4. Osallisuus Vapaaehtoisuuden ja ammatillisuuden yhteensovittaminen. Perheentalon toiminnoissa yhdistyvät ammatillinen ja vapaaehtoistyö ilmeisen saumattomasti.

Onko Iisalmen Perheentalo-yhteistyö hyvä käytäntö?

”Suora lainaus Petri Pajun raportista, joka on tämän toimintakertomuksen liitteenä kokonaisuudessaan”

” Perheentalo on onnistunut monessa niin asiassa niin hyvin, että se kelpaa malliksi. Onnistumiset on kuvattu edellä ensin palautteena ja sen jälkeen omana tulkintanani siitä, mihin hyvä palaute perustuu. Paikallisten yhdistysten hyvä yhteistyö, vapaaehtoiset, hyvät tai ainakin kohtuulliset tilat, pitkäjänteinen rahoitus, kaikki nämä ovat edesauttaneet Perheentaloa tulemaan hyväksi käytännöksi ja esimerkiksi. Mitä tästä hyvästä sitten voi siirtää muualle ja mikä liittyy vain paikalliseen elämään ja henkilöihin? Iisalmissa on noin 200 lasta kussakin ikäryhmässä 0-6-vuotiaita, eli hieman yli tuhat alle kouluikäistä. Tämä näyttää ainakin riittävän Perheentalon väestöpohjaksi. Julkinen liikenne tai sen puutteet saattavat haitata jossain määrin Perheentalon saavutettavuutta.

Perheentalon toiminta voidaan jollain tarkkuudella purkaa osiin, mitä olen edellä yrittänyt, ja pystyttää toisaalle. Menestyminen riippuu varmasti ainakin samankaltaisen toiminnan määrästä mahdollisilla uusilla paikoilla. Pelkkä tilan ja toimintakalenterin kopioiminen ei taida riittää, koska Perheentalossa on niin paljon verkostomaista kiinnitystä paikkakunnan elämään, erityisesti vapaaehtoiset toimijat yhdistyksissä. Jos pitäisi tehdä maaperätutkimuksia, joilla kartoitetaan sopivia alueita Perheentaloille, aloittaisin kansalaistoimintanurkasta. Jos halua ja kykyä järjestöjen yhteiselle toiminnalle on, muut asiat ovat ratkaistavissa ”käytännön kysymyksinä”. Jos halua ja kykyä yhteistyölle on, rahoituksen saaminen on todennäköisesti myös helpompaa. Perheentaloyhteistyö on ainakin toimiva käytäntö siinä mukana olevien näkökulmasta tämän aineiston perusteella.” (Paju Petri, 2014.)

Toimintamallin levittäminen on aloitettu: Vertaiskehittäminen Joensuun Perheentalon kanssa, joka tarkoittaa käytännössä sitä, että pidetään säännöllisiä suunnittelukokouksia työntekijöiden kesken ja vaihdetaan hyviä käytäntöjä ja kokemuksia. Kuopiossa, Kemissä, Kiuruvedellä ja Vieremällä prosessit etenevät. Lisäksi on muutamia muita kuntia, joiden kanssa on jo alustavasti sovittu konsultoinnista vuonna 2015.

Lisäksi projektipäällikkö osallistui seuraaviin tilaisuuksiin:

- projektipäällikkö osallistui pakolaistoiminnan opintoretkeen Joensuuhun 8.1.2014.
- projektipäällikkö osallistui 9.1.2014 pidettyyn Perheentalo Joensuun tutkimustyöryhmän kokoukseen, jossa keskusteltiin alueellisen tutkimustyön yhdistämisestä
- Emma & Elias –avustusohjelman Ullan aamukahvit olivat perjantaina 17.1.2014 Kuopion Tyttöjen Talossa. Aamukahvien tavoitteena on järjestää alueellisia järjestötapaamisia ja samalla tuoda jokin Emma & Elias –ohjelmassa mukana oleva taho esille. Tällä kertaa vuorossa oli Erityisesti Isä –hanke <http://www.emmaelias.fi/projektit/popup/erityisesti-isae-paeihteitae-kaeyttaevien-isien-osallisuuden-vahvistaminen>.
- Projektipäällikkö oli tutustumassa Oulun Kumppanuuskeskukseen www.kumppanuuskeskus.fi sekä MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piirin toimistoon sekä heidän PerhePesä –toimintamalliin 27.1.2014 <http://pohjois-pohjanmaa.mll.fi/>.
- projektipäällikkö osallistui Ak-hankkeiden Emma & Elias –verkostopäivään Helsingissä 24.2.2014
- projektipäällikkö osallistui Ensi- ja turvakotien liiton kansalaistoiminnan työkokoukseen 20.-21.3.2014 yhdessä vapaaehtoistoimija Elsa Uusi-Kerttulan kanssa
- Emma & Elias –kehityskeskustelu Ulla Lindqvistin johdolla Perhekeskus Onni ja Ilonassa 13.2.2014
- projektipäällikkö osallistui Emma & Elias –avustusohjelman verkostotapaamiseen Lahdessa 8.4.2014 sekä LSKL:n järjestämään Miss´sä oot –seminaariin 9.4.2014, aikuisen läsnäolon merkitys lapselle.

- Marttaliiton Lapsiperheiden arjen tukeminen –hankkeen kanssa yhteistyössä on järjestetty Vauvan ruokakursseja 10.2. ja 9.4.2014 kaksi, joihin osallistui yhteensä kymmenen perhettä ja yksi Pikku-Kokki –kurssi 5.3.2014 hiihtolomalla, johon osallistui kahdeksan koululaista. Marttojen hanke on yksi Emma & Elias –avustusohjelmaan kuuluvista toiminnoista.
- Marttaliiton sekä Pohjois-Savon Marttojen ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän terveysneuvonnan ja Perheentalon välillä on tehty aiesopimus, joka koskee Marttojen hakemaa kotitalousneuvonnallista lapsiperheiden arjen tukemisen ja hyvinvoinnin vahvistamisen hanketta Soseista Soppaan. Rahoitusta haetaan RAY:ltä. Toteutuessaan hanke toisi lisää pikkuvauvaperheille suunnattuja ruokakursseja.
- projektipäällikkö osallistui 2.12.2014 Perheentalo Joensuun työrukkasen kokoukseen, jossa käsitelimme Perheentalon toimintaa lapsen oikeusperustaisesta näkökulmasta ja miten sen tulisi näkyä Perheentalon toiminnassa. Aihetta oli alustamassa Riitta Kauppinen Pelastakaa Lapset ry:n liitosta. Samalla puhuimme Perheentalon arvoista ja sivusimme Perheentalon nelikenttä-diaa eli Mikä tekee Perheentalosta Perheentalon. Keskustelun ytimeksi nousi kohtaaminen ja sen merkityksellisyys. Aito merkityksellinen kohtaaminen myönteisessä vuorovaikutuksessa lapsen ja perheen kanssa todettiin olevan avain myös osallisuuteen ja osallistamiseen.
- projektipäällikkö tutustui 8.12.2014 Emma & Elias -avustusohjelmaan kuuluvaan Isosisko- ja isovelji -projektiin Kemissä, joka on Settlementi Luotolan Nuoret ry:n toimintaa. Projektipäällikkö on valittu tänä vuonna aloittaneelle projektille tuutoriksi. Tuutorointi tarkoittaa tässä kohdalla vertaisarviointia ja -tukea. Tuutoroinnin tavoitteena on edistää ohjelmassa aloittavan uuden projektin ohjelmaan mukaantuloa ja kiinnittymistä ohjelman ja verkoston yhteiseen toimintaan. Lisäksi on tavoitteena hyödyntää tuutoroijan osaamista ja ajatuksia oman toiminnan kanssa.
- projektipäällikkö tutustui 9.12.2014 Tornion Perheiden Taloon. Hankkeessa on yksi RAY:n rahoituksella palkattu työntekijä ja muut ovat joka kaupungin työntekijöitä tai seurakunnan ja sekä kolme 4H:n työntekijää. Tilat olivat todella viihtyisät ja talossa on pystytty hienosti hyödyntämään jokaisen mukana olevan tahon osaamista.
- yhteistyöpalaveri Ylä-Savon Sote kuntayhtymän perhekeskuspäällikkö Päivi Airaksisen ja johtavan perhesosiaalityön esimies Marja-Liisa Korhosen sekä Joensuun Perheentalon johtajan Anne-Maria Saariston kanssa 19.12.2014.
- Kannusta minut vahvaksi –koulutus pidettiin työntekijöille ja yhteistyöverkoston työntekijöille 14.11.2015 klo 8.30 – 12.00 Iisalmen Kulttuurikeskuksessa. Aiheena oli lasten kuritusväkivalta ja myönteinen vanhemmuus, Kouluttajana oli suunnittelija Satu Rauhala Ensi- ja turvakotien liitosta.

8 VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Perheentalo –yhteistyön toiminnoista, tapahtumista ja yhteistyöstä on tiedotettu paikallislehdissä (Iisalmen Sanomat, Töllötin), perhe- ja lastenneuvolassa, koulujen vanhempainyhdistysten kokouksissa, perheille suoraan, omien ja yhdistysten nettisivujen kautta, yleisillä (kaupat, kirjasto) ilmoitustauluilla, oppilaitosten ilmoitustauluilla ja ev.lut. seurakunnan kautta. On myös kirjoitettu kaksi blogia Emma&Elias-sivuille.

- Viestinnässä ja markkinoissa on hyödynnetty Emma&Elias-avustusohjelmalta saatua tukea ja opastusta. Syksystä saakka on tehty viestintäsuunnitelma puoleksi vuodeksi kerrallaan. Tämä on selkeyttänyt työtehtäviä ja lisännyt työhyvinvointia.
- Ensi- ja turvakotien liiton Mikko Savelainen ja Heidi Rosbäck olivat pitämässä työntekijöille ja vapaaehtoisille vaikuttamis- ja osallisuusseminaaria Perhetuvalla 10.9.2014. Päivään osallistuivat työntekijät ja muutamia vapaaehtoisia. Koulutus koettiin ajankohtaiseksi ja tarpeelliseksi.

Vuoden alusta saatiin käyttöön uusi Perheentalon logo sekä uudet Perheentalon nettisivut www.perheentalo.fi. Näiltä sivuilta löytyy myös vapaaehtoisten omat sivut, jossa on tietoa tapahtumista vapaaehtoisille. Perheen talo –yhteistyö on myös Facebookissa ja Twitterissä Perheentalo –nimellä.

Uusi logo otettiin vuoden alusta 2014 käyttöön

Iisalmen Sanomien Yhdessä Lapsen Parhaaksi –teemaliite julkaistiin 28.9.2014. Liitettä pidettiin värikäänä ja monipuolisena ja erittäin hyvänä tiedottamisen kanavana. Se on julkaistu myös Emma & Elias – sivuilla nettiversiona kahdessa osassa.

http://www.emmaelias.fi/medialle/mediassa_artikkelit/iisalmen-sanomat-yhdessae-lapsen-parhaaksi-liite-osa-1

http://www.emmaelias.fi/medialle/mediassa_artikkelit/iisalmen-sanomat-yhdessae-lapsen-parhaaksi-liite-osa-2

Lisäksi on ollut Perheentalo –yhteistyöstä kertovia juttuja ja artikkeleita seuraavissa muissa lehdissä: MLL:n Lapsemme lehdessä, RAY:n asiakaslehti Raikussa, Savon Sanomissa, Miilussa.

Yhteensä eri juttuja on ollut vuoden aikana 32.

Lisäksi on keskusteltu sosiaalisen median haltuunotosta viestinnässä, koska enemmän ja enemmän perheet hakevat tietoa sen kautta. Perheentalo on Facebookissa, jossa sillä oli 350 seuraajaa vuoden lopussa ja Twitterin käyttöä alettiin harjoitella joulun alla.

9 YHTEISTYÖVERKOSTOT

Koko hanke perustuu kolmen lastensuojelujärjestön paikallisyhdistysten kumppanuuden lisäksi yhteistyöhön ja vankkaan verkostoitumiseen kaikkien lasten ja lapsiperheiden kanssa toimivien tai niiden elinoloja tukevien tahojen kanssa.

9.1 Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän Perhevalmennusryhmä

Kuntayhtymän yhteinen perhevalmennusryhmä on moniammatillinen työryhmä, johon kuuluu työntekijöitä äitiys- ja lastenneuvolasta, perheneuvolasta, sosiaalitoimesta, päivähoidosta, seurakunnan lapsityöstä, avoimesta päiväkodista sekä kolmannen sektorin edustaja Perheen talo- yhteistyöstä. Perheen talo-yhteistyö vastaa yhdessä Iisalmen seurakunnan lapsityön yhdestä kokoontumisesta, joka käsittelee vertaisuutta voimavarojen antajana.

Perhevalmennuksen runkoa on työstetty ja uudistettu kuluneen vuoden ajan. Ryhmäneuvolat korvaavat aiemmat perhevalmennuskerrat ennen synnytystä lukuun ottamatta synnytysvalmennuskäyntiä Kuopion yliopistollisessa sairaalassa. Syksystä 2011 lähtien perhevalmennukset on pidetty pääsääntöisesti Perhekeskus Onni ja Ilonassa. Perhevalmennustyöryhmä on kokoontunut vuoden aikana neljä kertaa.

Iisalmen Säästöpankki lahjoitti ennen joulua 750 euroa, joka mahdollisti aidon oloisen vauvanuken hankinnan sekä doula- ja masuvauvatoimintaan että perhevalmennuksen käyttöön. Vauvanukke nimettiin Onni Elias Perheentaloksi.

Onni Elias joulutunnelmissa

.2 Saturyhmä

Saturyhmä on monitoimijainen ryhmä, jonka idea on tullut perheneuvolasta. Saturyhmä aloitti Anna Aikaa Lapselle –kirjakampanjan vuonna 2012. Ajatuksena on lisätä lorujen ja satujen käyttöä lasten kasvatuksessa. Vuonna 2014 järjestettiin eri toimipaikoissa Satuviikko viikolla 43. Satuviikolla loru- teltiin ja luettiin satuja kaikissa ryhmissä ja koristeltiin Perhekeskus Onni ja Ilona satumaiseksi. Vau- varyhmissä oli satuhierontaa. Lisäksi Iisalmen kirjastolta oli pieni lastensatukirja-näyttely. Saturyhmä aloitti myös Vieremällä.

Saturyhmä on koonnut lorupussin, jotka Kankaan Martat ompelivat jokaiselle vuonna 2014 synty- vällä pienokaiselle (240 kpl). Lorupussiin teki jokainen toimijataho oman lorun ja tervehdyksensä uusille vauvaperheille. Lorupusseja jaettiin lastenneuvolan terveydenhoitajien kotikäynnillä.

9.3 Ylä-Savon mediakasvatustyöryhmä

Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmä perustettiin keväällä 2005. Siihen kuuluu jäseniä seuraavista ta- hoista: Iisalmen kaupunki (sivistys- ja vapaa-aikatoimet), Iisalmen Sanomat, Iisalmen srk, Iivarit ry, Nuorten Palvelu ry (Tytöt Toimii -toiminta), Perheen talo-yhteistyö (Iisalmen Pelastakaa Lapset ry, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry, Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry), Sa- vonia-ammattikorkeakoulu, Sonkajärven srk, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä. Ryhmä on avoin kes- kustelu- ja tiedonjakamisen foorumi, johon otetaan mielellään mukaan uusia tahoja.

Mediakasvatustyöryhmän tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen sekä lasten, nuorten ja vanhem- pien kriittisen medialukutaidon lisääminen.

- ◆ Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmä kokoontui vuoden aikana yhden kerran. Kokouk- sissa tuodaan esille ajankohtaisia mediakaskasvatukseen liittyviä aiheita ja jaetaan ma- teriaalia ja hyviä käytäntöjä.
- ◆ Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmä on ollut mukana Pelituki-hankkeen ohjausryh- mässä. Pelituki-hankkeen tavoitteena on perehtyä digitaalisen pelaamiseen perheissä ja selvittää, seuraako pelaamisesta haittoja. Hanke on kolmen toimijan yhteistyöhanke ja Pohjois-Savossa vetovastuussa on Kuopion Kriisikeskus. Yhteistyötä tehdään kun- nallisten ja yksityisten toimijoiden kanssa. Hanke on RAY:n rahoittama.

- ◆ **Minä Satuhahmona -mediapaja lapsille vanhempieneen pidettiin 27.10 klo 15 Per- hekeskus Onni ja Ilonassa.**

Jos olisit satuhahmo, kuka olisit? Missä asuisit ja eläisit? Mitä tykkäisit tehdä? Oli- siko sinulla supervoimia?

Mediapajaan osallistui 7 lasta vanhempieneen (enempää ei voitu ottaa)

Mediapajassa lapset suunnittelivat itse vanhempansa ja ohjaajien avustuksella omien toi- veidensa mukaisen fantasiakuvan itsestään sekä tarinoivat hahmoonsa liittyen. Jokainen lapsi saa jälkeensä oman kuvansa itselleen sekä sähköisesti että paperille teetettynä. Ohjaajina pajassa toimivat Mediakasvatuksen asiantuntia Johanna Sommers-Piironen sekä Perheentalo – yhteistyön työntekijät ja vapaaehtoiset.

Minä satuhahmona -mediapaja on osa Pelastakaa Lapset ry:n mediakasvatushanketta, jota rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Mediapajan toteuttivat Perheentalo -yhteistyö ja Pelastakaa Lapset ry.

- Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmä ja Pelastakaa Lapset ry:n Lapset, media ja kansalaisuus -projekti järjesti **Eväitä osallisuuteen ja mediakasvatukseen oman työn arjessa** –koulutuspäivän 10.11.2014 Seurakuntatalolla. Koulutuksen tarkoitus oli tutustua lasten media-arjen ilmiöihin sekä pohtia yhdessä, miten niihin voisi ja pitäisi ammatillisesti tarttua. Päivään osallistui 7 henkilöä.

9.4 Mielenterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkosto

Mielenterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkoston tavoitteena on luoda vuorovaikutuksellinen keskustelufoorumi, jossa on tärkeää tiedon jakaminen, tiedon lisääntyminen alueen toimijoista ja palveluista sekä yhdessä näkyminen ja vastavuoroinen ohjaaminen palveluiden piiriin.

Yhteistyöverkosto on kokoontunut kolme kertaa vuoden aikana ja kokoukset on pyritty järjestämään verkostoon kuuluvien toimitiloissa, jolloin on voinut samalla tutustua toisten toimintoihin. Lisäksi järjestettiin yksi laajempi kokoontuminen, johon kutsuttiin myös hallinnosta vastaavia työntekijöitä.

- Päihde- ja mielenterveystoimijoiden verkoston esittäytyminen Torinkulman aulassa 23.4.2014. Erja ja Sinikka olivat esittelemässä Perheentalon toimintaa.
- valtakunnallista mielenterveysviikkoa vietettiin viikolla 47 ja sen tiimoilta järjestimme yhteistyössä päihde- ja mielenterveystoimijoiden verkoston kanssa maanantaina 17.11.2014 kaksi tilaisuutta. Toinen päivällä klo 13.00 Kulttuurikeskuksessa ja toinen klo 18.00 Luma-keskuksessa. Molemmat tilaisuudet keräsivät mukavasti osallistujia ja pääesiintyjä oli Kristian Meurman, joka kertoi omasta kaksisuuntaisesta mielenhäiriöstä.

**Kristian Meurman
musisoi ja kertoili
omasta elämästään**

9.5 Ylä-Savon Sote kuntayhtymän Mielenterveys – ja päihdestrategia-työryhmä

Perheentalo –yhteistyö kutsuttiin mukaan Ylä-Savon Sote kuntayhtymän mielenterveys- ja päihdestrategia-työryhmään (lapset). Työryhmän tavoitteena oli monitoimijaisena työryhmänä kartoittaa kaikki jo olemassa olevat palvelut sekä löytää uusia tapoja tehdä yhteistyötä tulevinä vuosina 2016-2020. Työskentely toteutettiin kolmessa tasossa: edistävät ja ehkäisevät palvelut, kuntoutus sekä sairauden hoito ja diagnoosi. Työskentelyn tuloksena saatiin konkreettinen toimenpide- ja resurssointiehtodotus liitettäväksi alueelliseen mielenterveys- ja päihdestrategiaan

9.6 Savonia-ammattikorkeakoulu ja muut oppilaitokset

Yhteistyö Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa on ollut tiivistä ja suunnitelmallista. Yhteistyöpala-vereja pidetään kaksi kertaa vuodessa, joissa tarkennetaan yhteiset toiminnat ja tavoitteet. Palavereissa on mukana kaikki sosiaalialan ja hoitotyön lapsi- ja perhetyön koulutuksesta vastaavat opettajat. Perheen talo -yhteistyö on mahdollistanut opiskelijoille työelämään tutustumista lastensuojelujärjestöjen näkökulmasta ja toimintaan on saatu lisäresursseja. Yksi opettaja on nimetty Perheen talo –yhteistyön ohjausryhmään. Opiskelijoita on ollut Perheen talo –yhteistyön toiminnoissa 2014 seuraavasti:

• harjoittelut 3-8 viikkoa	2 sosionomi-opiskelijaa
	4 sairaanhoitaja-opiskelijaa
• tukihenkilötoiminta	12 sosionomi-opiskelijaa
• projektitoiminta	10 sosionomi-opiskelijaa
• perheleiri	14 sosionomi-opiskelijaa
Yhteensä:	42 opiskelijaa

10 ARVIOINTI

”Oli jollakin tavalla turvassa, niinku yhtä perhettä olis ollu”

IISALMI-ILMIÖ IHASTUTTAA

”Oli niin mukava tulla tänne tänään, en ollutkaan jutellut tänään vielä kenenkään kanssa”

”Näki, että on muitakin samassa venneessä.

Ja että kannetaan yhdessä näistä lapsista huolta.”

”Tukihenkilöt pääsevät tosi lähelle - ja saavat tullakin!”

Pikku Muikuista tuli henkireikä

Itsearviointi

Perheen talo –yhteistyön tavoitteena on ollut tarjota ja kehittää kynnyksettömiä avopalveluja, joilla on tarkoitus ehkäistä ongelmien kehittymistä. Toiminta lähtee mahdollisimman varhaisesta puuttumisen ajatuksesta, että perheet saisivat perheille tarkoitettuja avopalveluja juuri oikeaan aikaan. Keskeisenä toiminnassa on yhteistyöhankkeen toimijoiden Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n, Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n ja Ylä-Savon Ensi- ja Turvakotiyhdistys ry:n ja julkisen sektorin palvelujärjestelmän mahdollisimman hyvä ja nopea tiedonkulku sekä toimintojen kehittäminen. Perheen talo –yhteistyön toiminta perustuu laaja-alaiseen verkostomaiseen yhteistyöhön ja kumppanuuteen.

Rajapinta Perheen talo –yhteistyön ja SOTE kuntayhtymän välillä on selkeä ja suunnitelmallinen. Perheen talo –yhteistyö edustaa kolmatta sektoria ja kansalaistoimintaan pohjautuvaa ammatillisesti ohjattua vapaaehtoistoimintaa, joka täydentää palvelujen tarjontaa lapsiperheille. Kuntayhtymän palvelut keskittyvät entistä enemmän ns. ydintehtäviin eli lakisääteisten palvelujen järjestämiseen. Kuntayhtymän kanssa pyritään tietoisesti rakentamaan strategista kumppanuutta, jotta perheet saisivat tuen ja avun mahdollisimman varhain.

Tulevaisuuden innovatiivinen ehkäisevä lastensuojelu kykenee synnyttämään uutta tekemällä tiivistä yhteistyötä eri tahojen kanssa. Se hyödyntää sellaisia olemassa olevia voimavaroja ja osaamista, joita ei vielä näy käytännöissä. Osaamisten yhdistäminen tuottaa sellaista lisäarvoa, jota ei olisi voinut syntyä ilman kumppanuutta. Tulevaisuuden ehkäisevän lastensuojelun palveluketjut ovat toistensa jatkumoa eli missä toisen päättyy –toisen alkaa (win/win eli kaikki kumppanit hyötyvät). Perheen talo-yhteistyön

toiminnot ovat lähellä perheitä ja varhaisen tuen merkitys korostuu. Palvelunohjaus on vastavuoroista kuntien ja Perheen talo-yhteistyön välillä. Tarvitaan laaja-alaista kumppanuutta ja yhteiseen päämäärään tähtäävää toimintaa, jossa hyödynnetään kansalaisjärjestöjen mukanaan tuoma lisäarvo.

Perheen talo –yhteistyö on koko toimintansa ajan ollut nimenomaan järjestölähtöistä auttamistyötä. Auttamistyön pohjana on ollut paikallisten täysin vapaaehtoisten lastensuojelujärjestöjen aktiivien halu auttaa ja tehdä yhteistyötä. Suurin osa toiminnasta perustuu vapaaehtoistyöhön, joten vapaaehtoisten rekrytointiin ja koulutukseen on kiinnitetty enemmän huomiota viime vuosina. Vapaaehtoistyön koordinaatio on ollut yksi toiminnan perusrakenteista. Toiminnan järjestäminen näin laaja-alaisesti tällä hetkellä ilman ammatillista ohjausta on mahdotonta.

Kolmannen sektorin vapaaehtoistyö on valtava voimavara ja se vaatii toimiakseen hyvin organisoidun johtamisen mallin. Tarvitaan enemmän yhteistyötä eri yhdistysten ja julkisen sektorin kanssa sekä tukirakenteita, jotka mahdollistavat vapaaehtoistyön organisoitumisen entistä paremmin.

Perheen talo –yhteistyön asiakkaita ja toimijoita ovat perheet, vapaaehtoiset ja tukityöllistetyt pitkäikäistyöttömät. Perheet tulevat mukaan Perheen talo –yhteistyön toimintaan omasta halustaan ja päätöksestään ilman läheteitä. Oleellista on ollut riittävän laaja toiminnasta tiedottaminen. Neuvola on ollut aktiivisin yhteistyötaho erityisesti ensimmäisen lapsen synnyttyä perheeseen. Perheet saavat neuvoja ja ohjausta palveluista neuvolan, päivähoidon, sosiaalitoimen ym. henkilöstöltä, mutta yhteydenotto on asiakkaan vastuulla. Usein perheet ovat saaneet merkityksellisen ohjauksen ja rohkaisun avun hakemiseen jo tukea saavalta perheeltä.

Perheen talo –yhteistyön toiminnot on haluttu rakentaa ja säilyttää ns. matalan kynnyksen palveluna, minkä piiriin on perheiden helppo tulla ja ottaa apua vastaan. Tämän lisäksi on muistettava, että toiminta on ehkäisevää lastensuojelupalvelua. Virallisia asiakassuunnitelmia tavoitteineen ei tehdä. Sen sijaan jokainen perhe pyritään alusta alkaen kohtaamaan yksilönä, jossa jokaisella on oma erityinen elämäntilanteensa ja avuntarpeensa. Näiden perusteella pyritään perheelle tarjoamaan juuri heidän kaipaamaansa apua ja tukea. Lastensuojelulaissa painotetaan ehkäisevää lastensuojelua, monitoimijuutta sekä verkostoitumista ja yhteistyötä eri tahojen kanssa.

Oikea-aikainen apu ja tuki säästää lapsia ja heidän perheitään inhimilliseltä kärsimykseltä ja voi ehkäistä ongelmien syvenemisen. Oikea-aikaisuus ei kuitenkaan yksin riitä vaan on tehtävä myös oikeita asioita. Lastensuojelutyöhön panostaminen on tärkeää. Ehkäisevien palvelujen tarjonnan tulee olla kattavaa. Ehkäisevä monitoimijainen työ on paitsi inhimillistä myös taloudellisesti järkevää. Monitoimijuudella tarkoitetaan laaja-alaista asiantuntijuutta (kokemusasiantuntijat mukaan lukien), jossa tieto, valta ja asiantuntijuus on jaettua.

Pääseminen RAY:n rahoittamaan Emma & Elias –avustusohjelmaan, jota Lastensuojelun keskusliitto koordinoi, on osoitus siitä, että olemme tehneet oikeita asioita oikeaan aikaan. Hyvien käytäntöjen mallintaminen ja levittäminen laajemmin koko Suomeen on ollut suuri mahdollisuus. Ohjelmapäällikkö Ulla Lindqvist on pitänyt kehityskeskusteluillaan 14.1.2015 Perheentalo –yhteistyön työntekijöille ja ohjausryhmän jäsenille. Illassa käytiin läpi edellisen vuoden onnistumiset ja luodattiin ajatuksia tulevaisuuteen. Tärkeimpänä kehittämisen alueena koettiin vapaaehtoisten hyvinvointi ja yhdistysten toimintaedellytysten turvaaminen. Vuonna 2015 tulisi keskittyä edelleen näkyvyyden lisäämiseen ja sitouttaa kunta/nat paremmin mukaan toimintaan.

Työntekijät ovat arvioineet toimintaa säännöllisesti kahden viikon välein kokoontuvissa työyhteisöpala-vereissa sekä ohjausryhmässä käydään joka kerta arviointikeskustelu toteutuneista toiminnoista. Ohjausryhmä on kokoontunut noin joka kuudes viikko.

Emma & Elias –avustusohjelman mukana olevien toimintojen ja hankkeiden arviointipäivät olivat Helsingissä 17.-18.11.2014 Taitotalossa Valimolla. Sinikka Roth ja Sirkku Nevalainen osallistuivat. Ohjelma oli todella mielenkiintoinen ja monipuolinen. Arviointipäivillä saatiin vahvistusta sille, että arviointi on osa työtä ja se on otettava huomioon kun tekee seuraavan vuoden työsuunnitelmaa (noin neljä % kokonaistyöajasta).

Saatiin myös suoraa palautetta Ray:n edustajilta Anne-Mari Tuominiemeltä sekä Tuomas Koskelalta TVS-selvityksestä vuodelta 2013 (tuloksellisuus ja vaikuttavuusselvitys). Palaute oli kriittistä ja kehitettävää on hienosta tehdystä työstä huolimatta arviointimenetelmäosaamisessa.

Ulkoisen arviointi

Emma & Elias –avustusohjelman tutkija Petri Pajun johdolla suunniteltiin kyselytutkimus perheille ja vapaaehtoisille, joka toteutettiin keväällä 2014. Kysely tehtiin sekä wepropol –pohjaisena kyselynä että haastattelun joitakin perheitä ja vapaaehtoisia paikan päällä. Kysely ja haastattelut ovat osa isompaa valtakunnallista tutkimushanketta, jossa on tavoitteena arvioida työmme vaikutuksia ihmisten kokemaan hyvinvointiin.

Kyselyyn vastasi 65 henkilöä, kaksi miestä ja loput naisia. Vastaajista 53 oli osallistunut Perheentalon vertaisryhmiin, heistä 48 vain niihin. Muita tarjottuja vaihtoehtoja olivat perheleirit (3), mummola (11), tukihenkilötoiminta (5) ja yökylä (2), jotka kaikki ovat osa Perheentalon kehittämistyötä. Kaikkiaan 65 vastaajaa listasi 74 kertaa eri toimintoja.

Vastaajia pyydettiin aluksi kertomaan, millaisena kokemuksena he kokonaisuudessaan pitivät osallistumista toimintaan? Vastaukset olivat erittäin positiivisia, kaikki vastaukset jakaantuivat vaihtoehtojen ”erittäin hyvänä” (55) tai ”hyvänä” (10) välillä. Vastaajien kokemukset ovat siis hyviä, ja useimmiten tarkemmin erittäin hyviä. Kolmeen negatiivisimpaan vaihtoehtoon ei ”kosketu” lainkaan.

Yksimielisessä positiivisuudessa erottuvat mummolatoiminnan erityisen hyvät kokemukset sekä luokittelussa muuttujassa että omin sanoin annettussa tarkennuksessa. Mummolatoiminta on kuitenkin syytä nostaa erikseen esille, koska se poiki paljon yksittäisiä kiitollisia huomioita kuten: ”Tuntui hyvälle jättää lapsi lämminhenkisten mummojen hoitoon. Lapsi viihtyi ja tuli mielellään uudestaan. Koin hyvin vapauttavana saada hetken aikaa lepoon ja omien asioiden hoitoon”. Vastaajia pyydettiin kertomaan kokemuksistaan siis myös omin sanoin.

"Thanaa aikaa poissa kotoota" raportti kyselystä (tutkija Petri Paju) on tämän toimintakertomuksen liitteenä.

Perheille suunnatun kyselyn lisäksi tehtiin kysely myös vapaaehtoisille, joka toteutettiin samanaikaisesti myös muissa Emma & Elias –avustusohjelmassa mukana olevien toimintojen vapaaehtoisille. Saatua tuloksi voidaan vertailla keskenään.

Kysely toteutettiin alkuvuodesta 2015 ja siihen vastasi 28 henkilöä/97. Vastausprosentti oli siis 27 %. Emma&Elias-kyselyn perusteella vapaaehtoiset ovat tyytyväisiä saamaansa perehdytys koulutukseen. Vastaajat antoivat seuraavat arvosanat saamalleen koulutukselle (asteikolla 4-10): Koulutuksen sisällöt 8,5; Koulutuksessa huomioitiin se, mitä jo osasin 7,7; Koulutuksen tavoitettavuus (aika ja etäisyydet) 8,8.

Koulutuspaikat ja järjestelyt 9,2. Koulutuksen vastaavuus ennakkomarkkinointiin ja ilmoituksiin 8,7. Saamme muun palautteen mukaan vapaaehtoiset arvostavat perheiden kanssa erityisesti kohtaamista arjessa sekä yhteisöllisyyden ja ilon kokemuksia (esimerkkinä mainitaan monta kertaa Iisalmi-ilmiö Perheentalo 10 vuotta -lastenjuhlan toteutus yhdessä). Myös vapaaehtoisten mielipiteiden huomiointi toiminnan kehittämistä tuo arvostuksen tunnetta.

Vapaaehtoisten mielestä keskeisimmät tulokset toiminnasta ovat olleet yhteisöllisten ja merkityksellisten kohtaamisten kokemukset yhdessä perheiden ja lasten kanssa. Erityisesti jaetun ilon vaikutukset voimaannuttavat sekä lapsien ja perheiden lisäksi myös vapaaehtoisia itseään. Iloinen lapsen hymy ja nauru sekä vanhempien kiitollisuus ja luottamus yhteisenä koettuun kasvatustehtävään. Tämä koetaan myös yhtenä motivaatiotekijänä ryhtyä vapaaehtoiseksi ryhtymisessä. E&E-kyselyn mukaan Perheentalon vapaaehtoisista kolmasosa pitää lisäksi erittäin tärkeänä motivaatiotekijänä lapsuudenkotinsa mallia, kaikista vastajista vain hieman yli kymmenesosa on tätä mieltä. Hyvä kierto perintönä! Valtakunnallisen näkyvyyden lisääntyminen on myös vaikuttanut vapaaehtoisten toimintaan myönteisesti.

Yhdessä lapsen parhaaksi

PERHEEN TALO -YHTEISTYÖ

*Iisalmen Pelastakaa Lapset ry
Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry
Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry*

**Projektipäällikkö Sinikka Roth
Perhekeskus Onni ja Ilona
Pohjolankatu 9
74100 IISALMI
040 7 431 773**

**sinikka.roth@perheentalo.fi,
www.perheentalo.fi**

